

OBSAH

VÝCHOVA A VZDELÁVANIE ŽIAKA

- Anna Horňáková: ... 1
Čo motivuje študentov učiť sa odborný jazyk?
  - Viera Chovancová: ... 3
Školstvo v Anglicku alebo postrehy zo stáže v anglickej škole
  - Realizačný tím projektu: ... 6
Projekt Brána jazykov pre učiteľov otvorená
  - Stojka Dubeňová: ... 7
Vyučovanie a význam predmetu drama pre všestranný rozvoj osobnosti žiaka
  - Anna Hlúbiková: ... 8
Využitie projektovej práce pre rozvoj medzipredmetových vzťahov
  - Soňa Kotúčová: ... 10
Prístup a spôsoby hodnotenia žiakov na základnej anglickej škole
  - Katarína Chalupková: ... 13
Kritériá a hodnotenie slohových prác v nemeckom jazyku na gymnáziu v Rakúsku
  - Jana Jakabčinová: ... 14
Rolové hry pre maturantov
  - Jana Janovová : ... 15
Samostatná práca žiakov na hodinách nemeckého jazyka
- ### RIADENIE ŠKOLY
- Eva Halamová : ... 16
Rozvoj kompetencií pedagogických zamestnancov základnej školy
- ### RECENZIE
- Jana Handzelová: ... 19
Nový výkladový slovník z pedagogiky
  - Jozef Medvecký: ... 20
Nad zborníkom pracovníkov Katedry anglických a amerických štúdií FHV Univerzity Mateja Bela
- ### PRÍLOHA
- Marián Valent:
Návrh profesijných štandardov učiteľov - majster odbornej výchovy (diskusia)
- ### PREDSTAVUJEME
- Petra Pršová
  - Jozef Bily: Aforizmy

PEDAGOGICKÉ ROZHĽADY

Časopis pre školy a školské zariadenia

1/2009

Dvojmesačník

Ročník 18

Editor:

Metodicko-pedagogické centrum
Bratislava

Alokované pracoviská (AP):

MPC AP Banská Bystrica

MPC AP Bratislava, Ševčenkova 11

MPC AP Prešov

MPC AP Trenčín

VÝKONNÁ REDAKCIA

ŠÉFREDAKTOR:

Miroslav Valica - MPC AP B. Bystrica

VÝKONNÁ REDAKTORKA:

Viera Stankovičová - MPC AP B. Bystrica

TECHNICKÝ REDAKTOR:

Ivan Rafaj - MPC AP B. Bystrica

ČLENOVIA:

Jozef Lauko - ŠŠI B. Bystrica

Brigita Šimonová - PF UMB B. Bystrica

REDAKČNÁ RADA:

Sylvia Laczová - MPC GR Bratislava,

Iveta Martinčeková - MPC AP Bratislava,
Ševčenkova 11

Ivan Pavlov - MPC AP Prešov

Jarmila Urbánková - MPC AP Trenčín

Ivan Stankovský - ŠIOV Bratislava

Ivan Turek - Trenčianska univerzita

A. Dubčeka Trenčín

ZAHRANIČNÍ KOREŠPONDENTI:

Milan Pol - Česká republika

Jan Telus - Polsko

Kristóf Lajosné - Maďarsko

ADRESA REDAKCIE:

Metodicko-pedagogické centrum,

alokované pracovisko Horná 97

975 46 Banská Bystrica,

Tel.: 048/4722 905 Fax: 048/4722 933

e-mail: rozhlady@mpcbb.sk

www.rozhlady.pedagog.sk

Tlač: PRINT Štefan Svetlák,

Slovenská Lupča.

Vyšlo vo februári 2009.

Ne vychádza počas letných prázdnin.

Reg. číslo: MK SR 909/93.

ISSN 1335-0404.

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor.
Redakcia sa nemusí vždy stotožňovať s názormi autora.
Nevyžiadané rukopisy nevraciamy.

Časopis vychádza s finančnou podporou
Ministerstva školstva SR.

ČO MOTIVUJE ŠTUDENTOV UČIŤ SA ODBORNÝ JAZYK?

Anna Horňáková, Prešovská Univerzita v Prešove, ÚJK Centra celoživotného a kompetenčného vzdelávania

Anotácia: Pre výučbu odborného jazyka platí, že neexistuje žiadne vzdelávanie bez motivácie. Správna motivácia je základom aktívnej učebnej činnosti študenta. Odborné zameranie výučby cudzích jazykov je silným motivačným faktorom pre mnohých študentov.

Kľúčové slová: motivácia, odborný jazyk, komunikácia, celoživotné vzdelávanie

Odbúravanie hraníc, celosvetová globalizácia, informačné zaťaženie, migrácia obyvateľstva, otváranie pracovných trhov, celospoločenské a osobnostné okolnosti si vyžadujú podieľať sa na vzdelávaní a štúdiu cudzích jazykov. Štúdium jazykov podporuje pozornosť, vnímavosť, pamäť, koncentráciu, tvorbu koncepcie, kritické myslenie, schopnosť práce v tíme a napomáha pri riešení problémov každodenných činností. Motivácia je jedným z kľúčov, ak nie hlavným kľúčom k úspešnému štúdiu jazykov. Zlepšenie motivácie študentov je rozhodujúcim prvkom na dosiahnutie želanej zmeny v učení jazykov v celej Európe. Je potrebné klásť dôraz na motivovanie študentov učiť sa nielen jeden jazyk ale viacero cudzích jazykov. Je potrebné študentov povzbudiť a usmerniť za účelom vytvorenia si vlastných individuálnych jazykových profilov. Pri motivácii by sa malo rozlišovať medzi vzbudením motivácie a udržaním motivácie, čo je mimoriadne dôležité pre paradigmu celoživotného vzdelávania. Je však nesprávne chápať motiváciu len ako vzbudenie, či udržanie záujmu študenta o učebnú činnosť, je žiaduce vidieť tiež úzky vzťah medzi motiváciou a aktivitou učiacich sa. Školy a učitelia pri tom zohrávajú rozhodujúcu úlohu.

Komunikácia v odbornom jazyku podľa Uherovej (2008) si vyžaduje nielen jazykové, ale aj odborné vedomosti. Vzhľadom na rozsah výučby cudzích jazykov na vysokých školách možno hovoriť vo väčšine prípadov o základoch odborného jazyka, ktoré si študenti môžu osvojiť, pričom zároveň si osvoja metódy a praktiky, ako tieto vedomosti majú v budúcnosti rozširovať s ohľadom na svoju kvalifikáciu. Motivovať študentov, aby dosiahli vysoký stupeň osvojenia si odborného jazyka vzhľadom na jeho špecifické postavenie v rôznych oblastiach života a naučiť ich vnímať jazykové vzdelávanie ako celoživotný proces vzdelávania je neľahkou úlohou každého učiteľa cudzieho jazyka. Učiteľ podľa Uherovej a Horňákovovej (2006) by mal vedieť ako aktivizovať a motivovať študentov, aby u nich vzbudil záujem o výučbu odborného jazyka. V edukačnom procese má veľký význam porozumenie a praktické zvládnutie motivácie, nakoľko poznanie motivačných procesov umožňuje učiteľovi pochopiť, prečo je študent aktívny určitým spôsobom, aké je jeho motivačné zameranie a ako toto zameranie možno edukáciou ovplyvniť. Podľa Pažuchovej (2008) je potrebné nechať študentom čo najväčší priestor na odbornú komunikáciu a dokázať ich správne motivovať, pretože sa mnohokrát stretávame s bariérou verejne sa prezentovať. Pozitívna skúsenosť so štúdiom jazykov už na stredných školách pravdepodobne povzbudí väčšinu študentov zdokonaľovať sa v cudzom jazyku aj po ukončení štúdia. V súčasnosti pre výučbu cudzieho jazyka čoraz viac platí, že motivácia je v skutočnosti vzdelávanie,

príčom neexistuje žiadne vzdelávanie bez motivácie. Správna motivácia je základom aktívnej učebnej činnosti študenta a zárukou polovice úspechu. Vzdelávanie v odbornom jazyku je však vzdelávaním na celý život a vedomosti a zručnosti, ktoré študent počas univerzitného vzdelávania nadobudne bude využívať aj po jeho ukončení, či už v práci vo svojom odbore, alebo v iných činnostiach. Každý študent by si mal uvedomiť potrebu jazykového vzdelávania a využiť všetky spôsoby, ktoré sa mu ponúkajú na zvýšenie svojej jazykovej úrovne a profitovania z výučby odborného jazyka po celý život.

Cieľ

V našom príspevku chceme upriamiť pozornosť na súvislosť medzi výučbou odborného jazyka a motiváciou študentov učiť sa odborný jazyk. Tiež sme zistovali, či respondenti využívajú odborný jazyk v praxi, ako často, ktoré sú najviac využívané jazyky v praxi a aké sú najčastejšie motivačné faktory pre výučbu odborného jazyka.

Metodika a charakteristika súboru

Pri skúmaní uvedeného problému sme použili metódu dotazníka. Súbor tvorilo 116 respondentov FZ PU v Prešove, ktorými boli študenti denného aj externého štúdia. Z toho bolo 84 žien a 32 mužov. Priemerný vek zúčastnených bol 35 rokov. Prieskum bol realizovaný v mesiacoch január - február 2008. Získané výsledky uvádzame v tabuľkách.

Tabuľka 1 Nevyhnutnosť ovládať odborný jazyk

Nevyhnutnosť ovládať odborný jazyk	Počet respondentov (n = 116)	Percentuálne vyjadrenie
áno	113	97 %
nie	3	3 %

Takmer všetci respondenti (97 %) odpovedali kladne a len 3 % záporne.

Tabuľka 2 Najviac využívaný jazyk v praxi

Najvyužívanejší jazyk v praxi	Počet respondentov (n = 116)	Percentuálne vyjadrenie
anglický jazyk	61	51 %
nemecký jazyk	25	23 %
maďarský jazyk	21	18 %
iný jazyk (ruský a poľský)	9	8 %

Polovica respondentov (51 %) označila anglický jazyk za najviac využívaný v praxi, 23 % nemecký jazyk, 18 % respondentov označilo maďarský jazyk a 8 % respondentov iný jazyk - ruský a poľský.

Tabuľka 3 Využitie odborného jazyka v praxi

Využitie odborného jazyka v praxi	Počet respondentov (n = 116)	Percentuálne vyjadrenie
veľa krát	14	12 %
viac ako raz	56	48 %
iba raz	21	18 %
ani raz	25	22 %

12 % respondentov využilo znalosti odborného jazyka veľakrát, 48 % viac ako raz, 18 % iba raz a 22 % ani raz.

Tabuľka 4 Názory respondentov na kvalitu vyučovacích hodín odborného jazyka z hľadiska pripravenosti na odbornú konverzáciu v praxi.

Úroveň jazykovej vybavenosti pre budúci profesionálny rast	Počet respondentov (n = 116)	Percentuálne vyjadrenie
je dostačujúca	46	39 %
mala by sa kvalitatívne zvýšiť	63	53 %
nie je dostatočná	7	8 %

Viac než polovica respondentov je čiastočne spokojných s kvalitou vyučovacích hodín odborného jazyka, 39 % je úplne spokojných a 8 % je nespokojných.

Tabuľka 5 Využitie odborného jazyka pre prax v zahraničí.

Využitie odborného jazyka pre prax v zahraničí	Počet respondentov (n = 116)	Percentuálne vyjadrenie
Bez problémov	8	9 %
S menšími problémami	89	75 %
Len základné výrazy	19	16 %
Vôbec sa nedohovorí	0	0 %

8 % respondentov by sa v zahraničí dohovorilo bez problémov, 75 % respondentov s menšími problémami, 16 % by použilo len základné odborné výrazy a neexistoval žiadny respondent, ktorý by sa nedohovoril.

Tabuľka 6 Najdôležitejšie faktory, ktoré motivujú učiť sa odborný jazyk

Najdôležitejšie faktory motivácie učiť sa odborný jazyk	Počet resp. (n = 116)	Percentuálne vyjadrenie
Práca vo svojom odbore	43	37 %
Lepšie finančné ohodnotenie	39	34 %
Možnosť komunikácie v cudzom jazyku	23	17 %
Túžba po vyššom vzdelaní	7	8 %
Lepšie možnosti rozvoja kariéry	4	4 %

Respondenti uviedli túžbu po práci v zahraničí vo svojom odbore (37 %), lepšieho možnosti finančného ohodnotenia práce v zahraničí (34 %) možnosť komunikácie v inom jazyku ako materinský jazyk (17 %), túžbu po vyššej vzdelanostnej úrovni (8 %) a lepšie možnosti rozvoja kariéry (4 %).

Tabuľka 7 Skúsenosti s prácou v zahraničí

Skúsenosti s prácou v zahraničí	Počet respondentov (n = 116)	Percentuálne vyjadrenie
Viacnásobnú skúsenosť	8	8 %
Len raz	14	10 %
Nemá skúsenosť	94	82 %

Zo 100 % opýtaných 8 % má viacnásobnú skúsenosť, len raz pracovalo v zahraničí 10 % a viac než 75 % respondentov (82 %) nemá žiadnu skúsenosť

Tabuľka 8 Odchod do zahraničia

Odchod do zahraničia	Počet resp. (n = 116)	Percentuálne vyjadrenie
Chce odísť do zahraničia	20	16 %
Rôzne dôvody bránia v odchode	46	40 %
Jazykové nedostatky bránia v odchode	17	12 %
Neuvažuje nad odchodom	26	26 %
Nevedelo sa vyjadriť	5	6 %

16 % respondentov by chcelo odísť do zahraničia, 40 % majú

rôzne dôvody, ktoré im bránia v odchode, 12 % jazykové nedostatky bránia v odchode, 26 % neuvažuje nad odchodom do zahraničia a 6 % sa nevedelo vyjadriť.

Tabuľka 9 Spôsoby získavania odborných jazykových poznatkov okrem vyučovacích hodín cudzieho jazyka na vysokých školách

Spôsoby získavania odborných jazykových poznatkov okrem vysokoškolského štúdia	Počet resp. (n = 116)	Percentuálne vyjadrenie
z internetu	25	23 %
z odbornej literatúry	22	18 %
z televízie a rozhlasu	17	12 %
kontaktom s cudzincami	6	7 %
žiadnym iným spôsobom	46	40 %

23 % respondentov uviedlo prostredníctvom internetu, 18 % z odbornej literatúry, 12 % z televízie a rozhlasu, 7 % pri kontakte s cudzincami a 40 % respondentov žiadnym iným spôsobom nezískava odborné jazykové poznatky.

Diskusia a záver

Cieľom nášho príspevku bolo zistiť či existuje súvislosť medzi učením sa odborného jazyka na univerzitách a motíváciou učiť sa odborný jazyk. Na základe analýzy získaných výsledkov môžeme konštatovať, že takmer všetci respondenti (97 %) si uvedomujú nevyhnutnosť ovládať odborný jazyk. S tým súvisí aj poznatok, že skoro polovica respondentov už využila odborný jazyk v praxi viac než raz (48 %) a 12 % veľakrát. Polovica respondentov (51 %) označila anglický jazyk za najpoužívanejší jazyk v praxi, 23 % nemecký jazyk, 18 % respondentov označilo maďarský jazyk a 8 % respondentov iný jazyk - ruský a poľský. Respondenti uviedli ako najdôležitejšie faktory, ktoré motivujú učiť sa odborný jazyk túžbu po práci v zahraničí vo svojom odbore (37 %), lepšie možnosti finančného ohodnotenia práce v zahraničí (34 %) možnosť komunikácie v inom jazyku ako materinský jazyk (17 %), túžbu po vyššej vzdelanostnej úrovni (8 %) a lepšie možnosti rozvoja kariéry (4 %).

Vychádzajúc z vlastných skúseností si myslíme, že výsledkom správnej motivácie študentov k učeniu sa odborného jazyka najčastejšie je:

- Zvýšený záujem o učenie - študenti sa učia rýchlo, ľahko si zapamätajú učivo, sú úspešní v dosahovaní cieľov, získavajú lepšie hodnotenie, vedú aplikovať učenie do praxe, využívajú jazykové vedomosti a zručnosti aj v iných odborných predmetoch.
- Zvýšené úsilie v učení - študenti študujú usilovnejšie, pracujú výkonnejšie, venujú pozornosť kvalite, robia prácu hodnotnejšie, s nadšením a záujmom.
- Práca nad rámec stanovených požiadaviek - motivovaní študenti pracujú nielen na príprave na vyučovanie, ale hľadajú aplikácie naučeného, pracujú v čase voľna, sú neustále zainteresovaní učebným materiálom, pracujú na rôznych projektoch, robia prácu navyše.
- Lepší postoj k učeniu - motivovaní študenti rozvíjajú svoj záujem o predmet, ochotne sa chcú učiť učebný materiál, oceňujú obsah a význam učenia. Študenti chcú pokračovať v štúdiu cudzieho jazyka vo svojom odbore aj po ukončení vysokoškolského štúdia alebo s nadšením chcú začať učenie sa ďalšieho jazyka.
- Odstránenie deficitu odborných zručností v praxi - vzdelávanie v odbornom jazyku pre motivovaných študentov je súčasťou procesu celoživotného vzdelávania a kontinuity

teórie a praxe.

Na záver chceme zdôrazniť, že ovládať odborný jazyk znamená mať v sebe poklad, ktorý prekračuje hodnotu peňazi

a prekonáva bariéry medzi ľuďmi, národmi, štátmi, je zdrojom radosti z komunikácie, pracovným naplnením a inšpiráciou vzdelávať sa a zdokonaľovať sa v rečovom prejave.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV:

- PAŽUCHOVÁ, M. Učebné materiály pre odborný cudzí jazyk v oblasti turizmu. In: *Odborný jazyk na vysokých školách IV*. Praha : Česká zemědělská univerzita v Praze 2008. s. 137. ISBN 978-80-213-1750-5.
- UHEROVÁ, Z. Kontinuita teórie a praxe vo vyučovaní odborného jazyka na vysokej škole. In: *Sborník prací z mezinárodní konference Odborný jazyk na vysokých školách IV*. Praha : Česká zemědělská univerzita v Praze, 2008. s. 206-208. ISBN 978-80-213-1750-5
- UHEROVÁ, Z.- HORŇÁKOVÁ, A. Možnosti zvyšovania motivácie vo vyučovacom procese. In: *Molisa 3 Medicínsko-ošetrovateľské listy Šariša*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta zdravotníctva v spolupráci s FNŠP J. A. Reimana v Prešove 2006. s. 79-80. ISBN 80-8068-480-4

Summary: *The author focuses on the process of motivation to learn professional language. The article deals with the connection of professional orientation and motivation and also with the motivation factors of learning.*

ŠKOLSTVO V ANGLICKU ALEBO POSTREHY ZO STÁŽE V ANGLICKEJ ŠKOLE

Viera Chovancová, Obchodná akadémia, Banská Bystrica

Anotácia: *Postrehy z vyučovania v anglických školách počas stáže v rámci projektu Brána jazykov pre učiteľov otvorená. Niektoré aspekty anglického školstva v porovnaní so slovenským vzdelávacím systémom.*

KLúčové slová: *škola, učiteľ, žiak, disciplína, samostatnosť, zručnosti, vedomosti*

„Škola už viac neučí len vedomosti, ale učí ako ich získať.“

„Profesia učiteľa je viac o tom, ako byť profesionálom, ako byť kamarátom.“

„Ak žiakom môj spôsob vyučovania nepomáha učiť sa, musím zmeniť svoj spôsob vyučovania.“

To sú slová a myšlienky, ktoré nájdete na nástenke v anglickej škole alebo si ich môžete vypočuť na stretnutí učiteľov na pedagogickej porade a týmito myšlienkami školstvo žije a odzrkadľuje realitu dnešných dní.

V rámci projektu **Brána jazykov pre učiteľov otvorená**, ktorý zorganizovalo Metodicko-pedagogické centrum v Banskej Bystrici, som sa zúčastnila dvojmesačného študijného pobytu na strednej škole **Community College** v meste **Sedgefield** v grófstve Durham.

Škola okrem všeobecno-vzdelávacích predmetov poskytuje žiakom aj rozšírené vyučovanie telesnej výchovy a športov. Škola má okolo 850 žiakov z mesta a blízkeho okolia a približne 75 učiteľov. Škola má dlhoročnú tradíciu a je zapojená do niekoľkých domácich aj medzinárodných projektov. Okrem toho som mala možnosť navštíviť dve základné školy v meste Sedgefield, jednu cirkevnú základnú školu v neďalekej dedinke Esh a jednu strednú cirkevnú školu v meste Durham.

Vo všetkých školách som mala možnosť pozorovať vyučovací proces, zapojiť sa do neho formou skupinovej práce žiakov počas vyučovania, alebo som si sama pripravila vyučovaciu hodinu o Slovensku pre anglických školákov. Okrem toho bolo veľa príležitostí na rozhovory s učiteľmi ako aj so žiakmi o škole, vyučovaní a o našej krajine.

Pri svojich pozorovaniach a rozhovoroch s učiteľmi aj žiakmi som zistila mnohé skutočnosti, ktoré sú veľmi výstižne vyjadrené v myšlienkach v úvode tohto článku. V mnohom odzrkadľujú skutočnosť anglického školstva, ktorú som mohla na vlastné oči pozorovať aj ja a uvedomila som si, že spôsob vzdelávania, ku ktorému smeruje aj naše slovenské školstvo,

je už v Anglicku realitou.

V tomto článku by som sa chcela podeliť o poznatky a skúsenosti z mojej stáže v anglickej škole, ktoré som rozdelila do nasledovných kapitol:

1. Trieda
2. Vyučovací proces
3. Učiteľ
4. Žiak
5. Disciplína

1. Trieda

Trieda sa v svojej podstate na prvý pohľad nelíši od našej slovenskej triedy. Je vybavená jednoduchým nábytkom a zariadená prakticky a vkusne. Pozornejší pohľad však ukáže, že steny triedy sú veľmi pestré, lebo obsahujú jednak práce žiakov, ale aj veľa pokynov, pravidiel správania sa a informácií o cieľoch vyučovania v jednotlivých predmetoch. Každý, kto vojde do triedy, je dokonale informovaný o tom, čo sa od žiakov očakáva a čo majú urobiť, aby boli v štúdiu úspešní. Okrem toho sú na stenách pomôcky, ktoré pomáhajú žiakom zapamätať si určité dôležité pravidlá. Pôsobenie týchto nápisov vlastne stimuluje ich pozornosť a podporuje procesy neuvedomeného zapamätávania. Už len vstupom do triedy sa žiak začína učiť.

Kriedové tabule sú minulosťou, nahradili ich interaktívne tabule ovládané elektronicky, počítač a dataprojektor. Interaktívna tabuľa poskytuje široké možnosti využitia, pre žiaka je veľmi stimulujúca a učiteľovi uľahčuje jeho prácu. Učiteľ si môže preberané učivo pripraviť v rôznych podobách,

môže ho obmieňať a šetriť čas. Tabuľa sa dá využiť aj pri návratku alebo precvičovaní preberaného učiva. Okrem toho prostredie triedy nie je prašné.

2. Vyučovacia proces

Vyučovacia hodina

Vyučovacia hodina v anglickej škole trvá 60 minút. Tento čas sa mi zdal primeraný a učiteľ mal dost času na kontrolu dochádzky, motiváciu, nové učivo a prácu žiakov aj zadanie úlohy.

V úvode vyučovacej hodiny učiteľ **vždy** uvedie **cieľ hodiny**. Cieľ hodiny odráža obsah vzdelávania, ktorý je známy všetkým, žiakom aj rodičom, pretože je na nástenke v každej triede. Cieľ hodiny učiteľ píše na tabuľu a žiaci si ho napíšu aj do svojich zošitov. Žiak presne vie, čo sa na hodine naučí a čo sa od neho očakáva, čo bude na konci hodiny poznať alebo vedieť urobiť.

Žiaci sa učia minimum faktov, priorita sa kladiena zručnosti a na poznanie procesov učenia sa. Žiaci sa učia dedukovať, usudzovať, hodnotiť, robiť závery, sumarizovať, vyjadrovať názor, odhaľovať stratégie učenia sa a zapamätávania.

Napríklad na hodine dejepisu učiteľ rozdal žiakom text, ktorý opisoval nález múmie starovekého človeka. Na základe faktov s článku mali za úlohu usúdiť v akej dobe človek žil, či išlo o muža alebo ženu, určiť vek človeka, okolnosti, za akých zomrel. Na základe týchto poznatkov žiaci vlastne sami vydedukovali fakty daného historického obdobia a spôsob života ľudí v tomto období.

Každá hodina sa začína **motiváciou**, ktorá prebieha zábavnou formou, buď sa použije anagram, slogan, vizuálny podnet alebo krátky text, prípadne rozhovor so žiakmi.

Výklad nového učiva alebo prezentácia učiva tvorí približne jednu tretinu vyučovacej hodiny, dve tretiny hodiny sú venované nacvičovaniu, precvičovaniu, upevňovaniu a práci žiakov.

Praktická časť hodiny je venovaná na nacvičenie a upevnenie naučených javov. Učiteľ volí činnosti a požiadavky podľa zásad Bloomovej taxonómie, činnosti sa primerane striedajú, aby boli pre žiakov zaujímavé a primerané. Metódy a formy práce učiteľ vyberá a volí tak, aby oslovil rôzne typy učiacich sa podľa štýlov učenia sa (vizuálny, auditívny, kinestetický).

Petra Pršová: Cyklus Pod hladinou

Žiaci majú možnosť nielen vidieť a počuť, ale aj pohybovať sa po triede, pracovať s tabuľou, dotýkať sa predmetov, ba dokonca zvierat na hodine prírodopisu (v triede sú akváriá, teráriá, pri škole je farma so záhradou a domácimi zvieratami, pracujú s látkami, farbami, drevom, kovom...).

Každá hodina obsahuje párovú alebo skupinovú prácu žiakov, počas ktorej si precvičia nové javy. Počas tejto fázy sa žiaci učia spolu komunikovať a pomáhať si. Majú možnosť zažiť si nové učivo a získať vlastné skúsenosti.

Časovanie

Každá práca na zadanej úlohe je časovo limitovaná. Učiteľ stanoví primeraný čas na splnenie úlohy a po uplynutí stanoveného času výsledky práce kontroluje a niekedy aj hodnotí. Žiak sa takto učí pracovať v určitom časovom priestore a pod určitým časovým stresom, čo bude neskôr potrebovať vo svojom zamestnaní.

Zásada zrozumiteľnosti

Činnosti, ktoré má žiak na hodine vykonať, sú vždy jasné a zrozumiteľne vysvetlené. Tak isto učiteľ vysvetlí dôležitosť a užitočnosť toho, čo žiak práve robí, spolu diskutujú a vyvodzujú vhodné stratégie postupu, aby bol výsledný produkt v súlade so stanoveným cieľom.

Zásada pútavosti

Žiaci sa učia minimum faktov a poučiek. Dôležité fakty alebo poučky, prípadne zoznam slov a názvov si opakujú v rýmovaných sloganoch alebo v rapovom štýle a na pokyn učiteľa ich niekoľkokrát cez hodinu hromadne skandujú s rôznou intenzitou, čo žiakov rozptýli a pobaví.

Žiaci si na prírodovedných predmetoch veľa vystrihujú alebo kreslia časti rastlín alebo zloženie zemskej kôry a tým fakty lepšie pochopia a zapamätajú si ich. Pracujú na projektoch na základe učiteľom zadanej štruktúry a pripravujú powerpointové spracovanie preberaného učiva. Týmto si cvičia nielen počítačové zručnosti, ale uplatňujú aj vlastnú tvorivosť a zároveň si osvojujú nové učivo.

Na hodine prírodopisu počas samostatnej práce žiakov hrá hudba z filmov, ktorá vytvára vhodnú atmosféru, je prirodzeným časovačom, učiteľ nemusí utišovať žiakov a zároveň všetci vedia, že po skončení skladby uplynul čas vymedzený na prácu.

Medzipredmetové vzťahy

Na hodinách sa často využívajú vedomosti žiakov z iných predmetov a tým môže žiak ukázať dobré vedomosti z daného predmetu, hodina je pestrá a zaujímavá a žiak vidí prepojenie predmetov.

Na hodine anglického jazyka a literatúry, prv než čítali a analyzovali báseň *Hurikán zasiahol Britániu*, vyučujúca viedla so žiakmi debatu o hurikáne ako prírodnom jave. S pomocou záznamu z internetu sledovali vývoj hurikánu, videli typy hurikánov, ktoré zasiahli USA a Jamaicu, počuli zvuky vetra a videli priebeh hurikánu v jednotlivých krajinách a hodinách. Žiaci porovnávali hurikán a tornádo a sami uvádzali fakty, ktoré poznali. Na ďalšej hodine pristúpili k čítaniu básne a jej analýze z literárneho hľadiska.

3. Učiteľ

Vzťahy medzi učiteľom a žiakom sú korektné a rešpektujúce. Učiteľia presne kontrolujú a hodnotia stanovené úlohy a vedú žiakov k zodpovednosti. Stimulujúcimi metódami a formami práce podnecujú u žiakov proces učenia sa, vysvetľujú stratégie a vedú žiakov k samostatnosti (práca na projekte, vo dvojici a skupine, vyjadrenie a obhájenie svojho

názoru).

Anglický učiteľ má nasledovné kompetencie moderného učiteľa:

manažér - stanoví cieľ hodiny, organizuje vyučovací proces, volí metódy a formy práce na hodine, organizuje a časovo limituje prácu žiaka;

informátor - je flexibilný vo výbere autentických informácií, čerpá informácie z mnohých zdrojov a tvorí učebné materiály, ktoré sú odrazom najnovších objavov;

facilitátor - vovedie žiakov do danej problematiky, vysvetľuje a pomáha pri učení sa žiakov;

poradca - vie sa so žiakom porozprávať aj o veciach nesúvisiacich so školou;

pozorovateľ - sleduje prácu žiakov, prispôsobuje metódy a formy práce podľa potrieb a úrovne triedy;

model - správa sa priateľsky, ale tak aby vzbudzoval prirodzený rešpekt, na druhej strane sa nepovyšuje nad žiakov;

hodnotiteľ - hodnotí výsledky žiakovej práce, poukazuje na silné stránky žiakovej osobnosti viac ako na slabé, hodnotí jeho schopnosti učiť sa.

Učiteľia sú dobre pripravení po stránke didaktickej ako aj psychologicko-pedagogickej, pretože musia riešiť mnohokrát aj problémy súvisiace s poruchami správania u žiakov.

Oblečenie učiteľa nie je striktné stanovené, ale je nepísaným pravidlom, že učiteľ sa do školy oblieka prakticky, elegantne bez módnych výstrelkov (džínsové oblečenie sa považuje za nevhodné oblečenie do školy).

Vypracovaný je premyslený systém učiteľovho profesijného a kariérneho rastu, ktorý súvisí aj s finančným ohodnotením.

4. Žiak

Škola sa maximálne stará o prosperitu žiaka a vychádza mu v ústrety. Snaží sa, aby žiaci chodili na vyučovanie bez strachu, pretože len v príjemnej atmosfére bez stresu je možné sa efektívne učiť. Škola vychováva v žiakoch pocit spolupatričnosti aj tým, že každá škola má svoju vlastnú rovnosť. Žiaci ju nosia mnohokrát aj mimo školy. Nosenie rovnosť pomáha stierať aj sociálne rozdiely medzi žiakmi. Pravidlá slušného správania sú presne stanovené a sleduje sa ich dodržiavanie.

Žiaci sú vedení k zodpovednosti za svoje správanie. Kľúčovou snahou školy je požadovaný prospech a pravidelná dochádzka na vyučovanie. Snahou školy je vytvoriť pre žiakov také podmienky, aby každý mohol učivo a obsah vzdelávania, stanovený národným kurikulumom, zvládnuť na potrebnej úrovni. V škole sú oddelenia pre žiakov s poruchami učenia sa, kde sa slaboprosievajúcim žiakom venujú špeciálni pedagógovia.

Žiaci majú výborné počítačové zručnosti, sú vedení k samostatnosti a sú neustále povzbudzovaní učiteľmi k lepším výkonom. Žiaci si rozvíjajú komplexné zručnosti podľa požiadaviek pracovného trhu a škola vynakladá nemalé úsilie na to, aby sa absolventi školy uplatnili čo najlepšie.

Každý žiak má svoje **portfólio** na každom predmete, kam si ukladá výsledky svojej práce, projekty, testy a úlohy. Portfólio zostáva v škole a učiteľ si ho kedykoľvek môže pozrieť, prípadne opraviť úlohy. Na jeho základe môže žiak, aj jeho

rodič, sledovať vývoj a pokrok, ktorý dosiahol za uplynulé obdobie.

Žiak nemusí knihy nosiť do školy, má jednu sadu učebníc doma a jednu v škole. Učebnica nie je jediný zdroj informácií, žiaci dostávajú autentické informácie vo forme kopírovaných textov z rôznych zdrojov podľa výberu učiteľa. Učebnica slúži ako zdroj faktov, ktorý sa nemení s dobou a jej súčasťou sú aj cvičenia.

5. Disciplína

Kľúčovým faktorom v škole je disciplína a pravidlá slušného správania sa. Škola kladie veľký dôraz na pravidelnú dochádzku žiakov na vyučovanie, v čom vidí dôležitú podmienku dobrého prospechu. Okrem toho chráni žiaka pred nežiaducimi prejavmi správania sa, akými sú napríklad šikovanie alebo drogová závislosť. V škole sú oddelenia a odborníci, na ktorých sa žiak môže v prípade potreby obrátiť a požiadať o pomoc.

Škola má vypracovaný presný systém odmeňovania a pokarhaní a trestov. Prioritou je však orientovať sa na **sebauvedomenie** si a **zodpovednosť** za svoje správanie, ako len riešiť priestupky trestaním. Učiteľia sa so žiakmi, ktorí porušili pravidlá správania sa, veľa rozprávajú a snažia sa, aby žiaci pochopili svoju chybu a viac ju nezopakovali.

Záver

Stáž v anglickej škole bola pre mňa výzvou získať, spoznať, vyskúšať si, vidieť, naučiť sa niečo nové, čo mňa, mojich žiakov a moju školu posunie vpred. Okrem toho som sa presvedčila o tom, čo znamená, keď škola má finančné prostriedky a vzdelávanie je spoločenskou prioritou. Na základe mojej stáže v anglickej škole by som navrhla nasledovné opatrenia na zlepšenie situácie v slovenskej škole:

- umožniť učiteľom cestovať na zahraničné stáže pravidelne a nie len učiteľom cudzích jazykov,
- vybaviť školy modernou technikou a vytvárať učiace programy pre školy centrálné ako pomoc učiteľom,
- redukovat' učivo a viac venovať času nacvičovaniu a upevňovaniu učiva,
- venovať sa viac zručnostiam ako faktografickým vedomostiam,
- zlepšiť a zefektívniť systém hodnotenia žiakových výstupov a vytvoriť štandardy pre každý predmet,
- zamerať sa viac na zintenzívnenie výchovy k samostatnosti a zodpovednosti u žiakov za svoje vedomosti,
- zlepšiť informovanosť rodičov aj žiakov v oblasti obsahu vzdelávania,
- začať sa viac a systematickejšie venovať disciplíne na školách,
- zlepšiť materiálne vybavenie škôl.

Stáž v anglickej škole považujem za mimoriadne dôležitú životnú skúsenosť tak z profesionálno-jazykového hľadiska, ako aj z hľadiska kultúrneho a osobného.

Týmto by som rada vyjadrila svoje poďakovanie organizátorom projektu, vedeniu svojej školy ako aj vedeniu a učiteľom hosťujúcej školy za to, že som sa tejto stáže mohla zúčastniť.

Summary: *Some impressions reflecting the process of education in English schools in the county of Durham during the study stay as a part of the project The Language Gates unlocked for Teachers.*

PROJEKT BRÁNA JAZYKOV PRE UČITEĽOV OTVORENÁ

Anotácia: Stručná charakteristika projektu pre učiteľov cudzích jazykov

KLúčové slová: projekt ESF, učitelia základných a stredných škôl, cudzí jazyk, stáž

Projekt **Brána jazykov pre učiteľov otvorená** bol svojím zameraním i rozsahom jedinečný vzdelávací projekt. Umožnil učiteľom cudzích jazykov na Slovensku ďalší rozvoj ich praktických jazykových a didakticko-metodických kompetencií. Realizoval sa prostredníctvom dvojmesačných odborných stáží učiteľov v prirodzenom jazykovom prostredí v zahraničnej škole. **Projekt realizovalo Metodicko-pedagogické centrum s podporou Európskeho sociálneho fondu** (Sektorový operačný program (SOP) Ľudské zdroje a Jednotný programový dokument (JPD) NUTSII Ľudské zdroje). Koordinátorom projektu bolo Metodicko-pedagogické centrum, alokované pracovisko Banská Bystrica. Partnermi projektu boli Metodicko-pedagogické centrá Bratislavského kraja v Bratislave, v Trenčíne a v Prešove. Projekt bol realizovaný v čase od **5. januára 2007 do 30. novembra 2008**. Poslední učitelia vycestovali v septembri 2008.

Cieľom projektu bolo zvýšiť praktické jazykové a metodicko-didaktické kompetencie kvalifikovaných učiteľov cudzích jazykov základných a stredných škôl na Slovensku. Cieľ bol naplnený prostredníctvom vzdelávacieho programu na Slovensku a organizovaných zahraničných stáží, ktorých sa zúčastnilo 184 učiteľov cudzích jazykov na partnerských školách v zahraničí. Projekt bol určený **kvalifikovaným učiteľom cudzích jazykov** anglického, nemeckého, francúzskeho, talianskeho a španielskeho jazyka, ktorí spĺňajú kvalifikačné kritériá podľa Vyhlášky MŠ SR č. 41/1996 Z. z. o odbornej a pedagogickej spôsobilosti pedagogických pracovníkov a jej následných zmenách.

V projekte sa zabezpečili odborné stáže pre 140 učiteľov zo Slovenska, **mimo Bratislavy z SOP Ľudské zdroje** a pre **44 učiteľov z Bratislavy z JPD Ľudské zdroje**. Počet účastníkov, ktorí absolvovali zahraničné stáže podľa regiónov a cudzieho jazyka je uvedený v tabuľke.

Jazyk	SOP (všetky kraje SR mimo BA)	JPD (iba kraj BA)	SPOLU
Anglický	62	26	88
Nemecký	62	15	77
Španielsky	3	2	5
Francúzsky	12	1	13
Taliansky	1		1

Realizačný tím projektu oslovil a zabezpečil zahraničné stáže učiteľov v školách vo Veľkej Británii, Írsku, Rakúsku, Nemecku, Švajčiarsku, Francúzsku, Taliansku a Španielsku. Na partnerských školách sa vyslaní učitelia mohli priamo, aktívne zúčastňovať edukačného procesu. Pred odchodom na stáž učitelia absolvovali vzdelávací program zameraný na rozvoj vybraných interpersonálnych a komunikačných zručností, asertivity, didaktiky, pedagogického pozorovania na vzdelávacích aktivitách. Po skončení stáže na zahraničnej škole každý učiteľ spracoval záverečnú správu, ktorá obsahovala reflexie a postrehy z absolvovanej stáže, opisy skúseností, postupov, metód a najlepších praxí z vyučovacieho

procesu. Jeden z výstupov projektu je zborník **Brána jazykov pre učiteľov otvorená**. Zborník obsahuje príspevky účastníkov stáží, v ktorých opísali najhodnotnejšie postrehy, skúsenosti a námety zo študijného pobytu v školách nielen z vyučovania cudzích jazykov.

Projekt ponúkal učiteľom šancu získať neopakovateľné pedagogické skúsenosti počas ich pôsobenia na zahraničnej škole, pri pozorovaní, príprave, realizácii a vyhodnotení vyučovania. Umožnil im získať nové pohľady a skúsenosti s riadením pedagogických procesov a fungovaním zahraničnej školy. Dôležitým prínosom pre učiteľov bolo posilnenie ich kompetencie komunikovať v cudzom jazyku, čo má vplyv aj na kvalitu vyučovania cudzích jazykov. Projekt vytvoril aj priestor na rozvíjanie existujúcich a získanie nových pracovných kontaktov kmeňovej školy s vybranou školou v zahraničí. Skúsenosti účastníkov zo stáží predstavujú cenný zdroj informácií a podnetov v práci.

Výsledky školy vo vyučovaní cudzích jazykov sú veľmi citlivo vnímané rodičmi, ako aj samotnými žiakmi a študentmi. Ponuka vyučovania cudzích jazykov je jedným z rozhodujúcich kritérií, podľa ktorého sa rodičia a žiak rozhodujú pri výbere základnej alebo strednej školy. Rozdiely medzi učiteľmi cudzích jazykov, ktorí absolvovali pobyt alebo odbornú stáž v zahraničí, oproti ich kolegom, ktorí študovali cudzí jazyk len na Slovensku, sú zrejme a preukázateľné. Majú dopady na motiváciu žiakov pri štúdiu cudzieho jazyka a na ich študijné výsledky.

Realizácia projektu „Brána jazykov pre učiteľov otvorená“ bola ukončená 6. novembra 2008 záverečnou konferenciou. Cieľom konferencie bolo porovnať spoločné a odlišné javy výchovno-vzdelávacích systémov v jednotlivých európskych krajinách a výmena skúseností hosťujúcich učiteľov cudzích jazykov. Zúčastnilo sa jej 143 absolventov zahraničných stáží z celého Slovenska a partneri projektu z alokovaných pracovísk MPC v SR.

Na úvod pracovného programu zaznel z obrazovky zaslaný príhovor pána komisára Jána Fígel'a, člena Európskej komisie, zodpovedného za vzdelávanie, odbornú prípravu, kultúru a mládež. V dopoludňajších hodinách prezentovali v panelovej diskusii vybraní učitelia cudzích jazykov svoje najlepšie skúsenosti z hosťovských škôl k nasledovným témam:

- Projektové vyučovanie
- Využitie IKT
- Hodnotiace systémy v školách
- Integrácia detí so špeciálnymi potrebami, individuálny prístup.

Popoludní pracovali účastníci konferencie v 3 sekciách:

1. Anglický jazyk
2. Nemecký jazyk
3. Ostatné cudzie jazyky (FRJ, SPJ, TLJ)

Učitelia pomenovali oblasti práce pedagógov, ktoré by po zažitých skúsenostiach chceli u nás ďalej rozvíjať. Patria k nim vysoká úroveň komunikácie medzi učiteľmi a žiakmi, úzka spolupráca rodičov so školou a tímová práca učiteľov

na škole. Ku kvalite procesu učenia v triede prispieva v navštívených krajinách aj prítomnosť asistentov učiteľa, špeciálneho pedagóga na vyučovaní a v neposlednej miere aj pôsobnosť psychológa na škole.

Neoddeliteľnou súčasťou vybavenia škôl v zahraničí sú bohaté knižnice, pestrá zásoba názorných pomôcok pre učebné aktivity a samotné materiálno-technické zabezpečenie školy.

Realizačný tím projektu: F. Bathgate, E. Harkabusová, V. Laššák, A. Pavlovičová, I. Vargová

Školský

Žiaci si dovolili veľa
- rozbili výklad učiteľa.

J. Bily

Summary: A brief description of the ESF project for teachers of foreign languages.

VYUČOVANIE A VÝZNAM PREDMETU DRAMA PRE VŠESTRANNÝ ROZVOJ OSOBNOSTI ŽIAKA

Stojka Dubeňová, Súkromná bulharská ZŠ a gymnázium Christa Boteva, Bratislava

Anotácia: Príspevok prezentuje skúsenosti so spôsobom výučby predmetu Drama na vyučovaní cudzích jazykov, resp. jeho využitie v iných predmetoch. Význam predmetu pre rozvoj osobnosti žiaka.

Kľúčové slová: predmet drama, využitie v iných predmetoch, rozvoj osobnosti žiaka

Miesto predmetu drama na strednej škole vo Walese

V úvode svojho príspevku by som chcela uviesť, prečo som si vybrala práve túto tému. Jeden z dôvodov je, že tento predmet na Slovensku nie je súčasťou učebných osnov a tým možno vyvolať záujem u tých, ktorí nemali možnosť sa s ním bližšie oboznámiť. Druhý dôvod je ten, že na Slovensku, napriek tomu, že sa Drama nevyučuje na základných a stredných školách, má už dlhé tradície v rámci pôsobnosti Asociácie učiteľov anglického jazyka a konkrétne v rámci Drama SIG-u. Tí prví nadšenci, ktorí absolvovali prípravný kurz, ktorý zabezpečila Britská rada, dokázali svojím entuziazmom nainfikovať stovky žiakov a učiteľov, ktorí sa neskôr vždy tešili na pravidelné stretnutia na Drama Day alebo na Drama festival v Nitre. Tretí, ale nie na poslednom mieste, dôvod je, že Drama poskytuje nekonečné množstvo možností jeho využitia skoro na každom predmete. Súčasne je to predmet, ktorý pomáha vytvoriť u žiakov záujem a pôžitok z divadelného umenia, nielen ako účastníkovi samotného predstavenia, ale aj ako vzdelanému divákovi. Taktiež vyvoláva nadšenie a kritické vnímanie samotnej hry a prispieva k lepšiemu pochopeniu a oceneniu dôležitosti sociálnych, kultúrnych a historických vplyvov na vývoj dramatického umenia. Dáva možnosť rozvíjať zručnosti, ktoré prospievajú k tvorivému rozvoju osobnosti pri práci s hotovým textom, alebo s vlastným vytvoreným textom.

Nakoľko si je Llanishen High School v meste Cardiff tejto skutočnosti vedomá a má učiteľov, ktorí získali profesionálnu kvalifikáciu na veľmi vysokej úrovni, každý rok pri nábore žiakov do prvého ročníka strednej školy (ktorý je pre nich ročník 7 a sú to deti vo veku 11 rokov) na začiatku letných prázdnin organizuje týždenný letný tábor, počas ktorého sa žiaci učia základným divadelným technikám.

V každom ročníku majú žiaci 2 hodiny týždenne, v posledných dvoch ročníkoch sú to 3 hodiny pre tých, ktorí maturujú z predmetu. Centrálne sú stanovené zručnosti, ktoré majú získať študenti, témy sú určené v najširšom zmysle a na každej škole je, ako to presne budú realizovať a aké diela si

vyberú. Kľúčové zručnosti, na ktoré sa kladie dôraz v každom ročníku sú: komunikácia, tímová práca, riešenie problémov, zlepšenie vedomostí a osobného prejavu.

V siedmom ročníku sa venujú nasledovným témam: Úvod do predmetu, Poézia ako vyjadrenie osobných pocitov, Stredoveké divadlo, Rozprávania príbehov, Grécke divadlo. V 8. ročníku sa venujú rôznym divadelným technikám, napr. Pohyb ako vyjadrenie pocitov, Predsudky, Otroctvo, Komédia. V deviatom je to Macbeth, tvorba vlastného scenára, Holocaust, Utečenci. Desiaty a jedenásty ročník sú prípravou na skúšky základného stupňa - „0” level. V obidvoch ročníkoch pracujú na troch ročníkových prácach. Hlavnými témami sú: Vojna a divadelná hra podľa výberu. Absolvujú 6 hodín povinných workshopov, na ktorých detailne skúmajú divadelné techniky, využívanie zvuku, hudby, scény, rekvizít, pohybu, mimiky, gestikulácie, hlasu, priestoru, svetla. Podrobne sa zaoberajú divadelnými prvkami, ako sú dejstvo, zápleтка, obsah, zvuk a ticho, symbolika. V dvanástom a trinástom ročníku študujú Stanislavského, Brechta a Artauda, monológ ako divadelná technika a hra z pohľadu režiséra. V obidvoch ročníkoch sa hodnotí aj skupinové predstavenie žiakov - v dvanástom je to hra podľa scenára, v trinástom je to hra s vlastným scenárom. Súčasťou maturitnej skúšky je predstavenie, ktoré sa nahráva a následne posielajú centrálnemu skúšobnej komisii na hodnotenie.

Príprava učiteľa a žiakov na hodiny dramy

Samotnú prípravu na vyučovanie predmetu ako takého získavajú učitelia na rôznych univerzitách. Ako veľmi pozitívnu vnímam spoluprácu učiteľov v ich sekcii. Všetko, čo nie je prísne určené centrálnou, sa prediskutováva medzi členmi sekcie, všetky rozhodnutia sú spoločné, veľakrát aj materiály, ktoré používajú, si navzájom vymieňajú alebo spolu vypracovávajú. Na mnohých hodinách som videla aj detailne vypracované plány na konkrétnu hodinu, nakoľko škola pravidelne zabezpečuje prípravu začínajúcich učiteľov.

Okrem aktívnej práce na hodine, majú žiaci presne

poznačené v svojom Planner-i domáce úlohy, niekedy aj na 2 - 3 týždne dopredu, alebo na koniec trimestra, ak ide o ročníkové práce. Termíny sa, samozrejme, dodržiavajú.

Priebeh aktivity na vyučovaní

Ako príklad na znázornenie aký priebeh má hodina, uvediem jedno z cvičení, s ktorým začínajú v prvom ročníku na strednej škole: Aká pravda sa skrýva za rozprávku? Prečo babička Červenej čiapočky bývala v lese a nie s nimi? Prečo jej nešla zaniest' obed jej mama, ale poslala Červenú čiapočku, ktorá bola malá a bála sa v lese? Na tieto otázky deti odpovedajú jednotlivo alebo v dvojici potom ako to prediskutujú.

Dalej cvičenie pokračuje v skupinách, v každej môže byť 5 - 6 detí. Vyberú si sami rozprávku, ktorú poznajú, vytvoria k nej 5 krátkych scén, pomocou ktorých odpovedajú na otázku Aká je pravda, ktorá sa skrýva v tejto rozprávke? Jednotlivé scénky sú ich vlastnou improvizáciou. Pri ich vytváraní by mali mať na mysli nasledovné veci:

Štruktúra hry: Ako prebiehajú samotné scénky? Je v nich zahrnutý celý príbeh? Je tam jasný koniec?

Techniky: Použili ste rozprávanie, still image, monológ, sled myšlienok?

Postava: Je tvoja postava presvedčivá? Zostala taká počas celej hry?

Javisko: Bola scéna zaujímavá? Malo obecenstvo možnosť vidieť všetky postavy?

Žiaci majú 10 minút na to, aby nacvičili hru pred tým, než ju predstavia ostatným skupinám. Samozrejme každá hra môže

byť úplne iná, lebo skupiny pracujú samostatne a je na ich fantázii z akého pohľadu vnímajú rozprávku.

Po vystúpení nasleduje hodnotenie učiteľa, ktoré je skoro vždy pozitívne, nakoľko každá hra je originálna a potom hodnotenie zo strany samotných aktérov: v čom boli úspešní, čo by chceli zlepšiť, ako dokázali zahrať svoju postavu, atď.

Záver

Na záver by som chcela povedať, že možnosť získať pohľad na chod Llanishen High School ma veľmi obohatila a ako učiteľka anglického jazyka vidím ďalšie možnosti využitia dramy na hodinách anglického jazyka. Sú tu možnosti využitia pri tvorbe role-play, tvorivom písaní, pri debatách na určitú tému. Okrem toho sa dá maximálne využiť nielen v triedach, kde sú výborní žiaci, ale i v zmiešaných triedach. Dáva možnosť vyniknúť aj slabším žiakom, ktorí môžu významným spôsobom prispieť k príprave spoločného predstavenia svojimi nápadi, návrhom hudby, ozvučenia, výberom rekvizít. Z pohľadu medzipredmetových vzťahov je možné použiť akúkoľvek tému, či z dejepisu, náuky o spoločnosti, náboženstva. A čo je najdôležitejšie, ponúka neobmedzené možnosti na prácu s kolektívom, na zlepšenie vzájomných vzťahov, na vnímanie a pochopenie toho druhého, na zdokonalenie osobného prejavu.

Príspevok vznikol na základe zahraničnej stáže v rámci projektu ESF Jednotný programový dokument NUTSII Bratislava č. 13120120349

Summary: The article presents experiences with ways of teaching Drama both as part of foreign language instruction and as part of other school subjects. The article focuses on the role of Drama in the personal development of the pupil.

VYUŽITIE PROJEKTOVEJ PRÁCE PRE ROZVOJ MEDZIPREDMETOVÝCH VZŤAHOV

Anna Hlúbiková, ZŠ s MŠ Antona Bernoláka, Martin

Anotácia: Príspevok opisuje skúsenosti s praktickou projektovou prácou a jej využitím na hodinách anglického jazyka, čítania, písania, zemepisu, hudobnej a výtvarnej výchovy, práce s počítačom a tvorivých dielňach.

Kľúčové slová: projektová práca, medzipredmetové vzťahy

Úvod

Príspevok môže byť zaujímavý najmä tým, že výstupom projektovej práce počas pobytu v triede s 22 žiakmi so špeciálnymi pedagogickými potrebami vo veku 7 až 9 rokov, bolo žiakmi pripravované a zorganizované posedenie s hosťami za účelom získania finančných prostriedkov pre výstavbu dvoch tried základnej školy v istej malej dedinke vo východnej Indii. Miestom projektového vyučovania boli 2 klasické triedy a počítačová učebňa školy úplne postačili na vytvorenie tohto praktického projektu.

Príprava učiteľa na projektové vyučovanie

Učebné osnovy sú celonárodné, avšak škola ich vypracováva pre svoje potreby podrobnejšie. Vedúci predmetovej komisie vypracuje po porade s učiteľmi časovotematické plány na každé tri časové obdobia školského roka. Tieto obsahujú výchovno-vzdelávací cieľ, metódy, spôsoby zhrnutia učiva a hodnotenia žiakov. Učiteľ si môže zmeniť

výber aktivít ba aj rozvrhy hodín sú pružné, podľa potreby si ich môže sám učiteľ meniť. Okrem dobrej spolupráce v pedagogickom zbere je kľúčovým momentom aj osobné priateľstvo triednej učiteľky s osobou, ktorá niekoľkokrát navštívila východnú Indiu s jej chudobnými osadami a zoznámila sa ťažkými životnými podmienkami nielen pre dospelých, ale aj pre školopovinné deti. Tieto častokrát namiesto štúdia v najbližšej škole vzdialenej 16 míľ pracujú s rodičmi na poli.

Priebeh aktivít na vyučovaní

Pani učiteľka uskutočnila podobný projekt už niekoľkokrát s rôznymi žiakmi. S touto projektovou prácou začínala najprv v rámci predmetu zemepis. Tu žiakov oboznámila stručne s polohou krajiny, obyvateľstvom, prírodnými krásami a poľnohospodárstvom. V tomto školskom roku na túto hodinu pozvala aj vyššie spomínanú kontaktnú osobu, ktorá im zaujímavou priblížila bežný život tamojšej rodiny, poukazovala fotografie a nejaké typické indické oblečenie. Na hodinách čítania si

žiaci čítali rôzne príbehy zo života ich rovesníkov z tejto časti zemegule. Na hodinách písania si precvičovali písanie slov z každodenného života a porovnávali so životom vo Veľkej Británii (využitie opozít). Po vypočutí hudobných úryvkov sa v rámci hudobnej výchovy naučili jednoduchú indickú ľudovú pieseň.

V rámci ďalšej hudobnej a výtvarnej výchovy sa venovali poznávaniu, modelovaniu, farbeniu a ozdobovaniu rôznych jednoduchých indických hudobných nástrojov. Všetky vytvorené modely boli vystavené v triede po celý čas školského obdobia (term). V období, kedy som v tejto triede stážovala ja, sa deti učili písať pozvánku na toto posedenie s rodičmi, starými rodičmi, susedmi, prípadne známymi. Pri písaní pozvánky bolo využité frontálne vyučovanie, práca v dvojiciach, písanie rukou do zošita a následne na počítači. Žiaci sa učili písať rôznymi štýlmi v programe Word, upravovať i vkladať obrázky. Hotové pozvánky pani učiteľka ihneď rozmnožila, aby si žiaci vzali domov aj viac kópií pre svojich blízkyh.

O dva dni popoludní sa deti začali venovať tvorbe plagátu s touto istou tematikou. Precvičovanie písania rôznych veľkých tvarov písmen, ich vyfarbovanie, úprava, doplnenie vlastným vhodným obrázkom. Opäť práca vo dvojiciach. Žiak sa učil nielen uplatňovať svoje názory, ale aj konfrontovať a prijímať názory druhého. Všetky plagáty boli umiestnené v rôznych častiach školy. Ďalší deň žiaci písali „jedálny lístok“ (káva, čaj, 4 druhy koláčikov), opäť najprv rukou do zošita, potom na počítači.

Pani učiteľka však motivovala deti ďalej. Čo keby požiadali pána riaditeľa, aby aj on nejakou prispel na školu v Indii? Ako? Napr. požiadať ho, aby preplatil sumu pani učiteľke za nákup surovín, a tak by mohlo ísť viac peniažkov na Indiu. Ako takého pána riaditeľa požiadať? Písanie zdvorilého formálneho listu sa začalo opäť často využívanou prácou vo dvojiciach (v triede na nástenke boli napísané krstnými menami dvojice - tzv. partneri na diskusiu). Postupne sa na interaktívnej tabuli tvoril zdvorilý list pánu riaditeľovi: so stručným vysvetlením čo a prečo to od neho žiadajú. Na záver listu ho na TEA PARTY - teda posedenie pri čaji aj pozvali. Pani učiteľka v triede list hneď vytlačila, vložila do obálky a požiadala dvoch žiakov, aby ho osobne pánu riaditeľovi odniesli.

Bezprostredná príprava na posedenie prebiehala v pondelok popoludní a v utorok dopoludnia. 22 detí pieklo s dvomi pani učiteľkami a mnou ako pomocníčkou 4 druhy koláčikov. Trieda sa premenila na kuchynku. Pani učiteľky so žiakmi priniesli zo zborovne rôzne nakúpené potraviny (múku, cukor, mlieko, hrozienka, orechy, atď.), kuchynské riady, rúru na pečenie. Umytie lavíc i rúk boli samozrejmosťou. Váženie, miešanie prísad vareškou, či mixérom, valkanie, vykrajovanie, vkladanie do košíčkov, ozdobovanie rôznymi polevami - všetko aktivity, ktoré robili deti so špeciálnymi vzdelávacími požiadavkami v skupinkách po štyroch - piatich. Okrem vkladania plechov do rúry a sledovania času pečenia.

V utorok hneď po poľudňajšej prestávke žiaci spoločne s pani učiteľkami pripravovali susednú triedu na posedenie, ktoré začalo o 14.30. Tri žiačky v indických šatách vítali rodičov,

starých rodičov, súrodencov a známych pri vhodových dverách, usádzali ich. Ďalší robili „čaišnikov“. Na interaktívnej tabuli iní dvaja žiaci púšťali dookola prezentáciu o indickej dedinke. Bolo to veľmi milé, príjemné a pozoruhodné stretnutie. Nakolko koláčikov bolo veľmi veľa, posledné sa predávali na nasledujúci deň počas prestávky ostatným žiakom školy v multifunkčnej miestnosti.

Pani učiteľky boli síce organizátormi celého projektu, ale vždy aj pomocníkmi a radcami so spätnou väzbou, pochvalou a širokým úsmevom. Prostredie bolo mimoriadne pokojné, harmonizujúce a pozitívne. Žiaci vždy vedeli, čo robiť a prečo torobiť.

Záver

Dovolím si citovať bod č. 2 z Poslania a hlavných cieľov školy Hawthorn Junior School: „Škola poskytuje bezpečné, pokojné a zmysluplné prostredie pre prácu žiakov a učiteľov.“ Popísaná projektová práca len potvrdzuje poslanie tejto vyše storočnej štátnej školy. Viem si predstaviť aplikovať podobné projektové vyučovanie, napr.:

- besiedky pre rodičov a spoločné posedenia v predvianočnom období (na našej škole ich praktizujeme s výbornou odozvou už mnoho rokov),
- téma príchod jari a s tým súvisiace aktivity napr. jarné upratovanie areálu školy, čistenie potoka a lesných chodníkov v nadväznosti na teoretickú environmentálnu výchovu,
- jarné trhy ako výsledok činnosti na tvorivých dielňach - u nás zatiaľ krúžkovej činnosti
- výstup so zameraním na úctu k starším (október) alebo s vyvrcholením oslavy Dňa matiek (na našej škole ho tiež pravidelne praktizujeme, avšak zapájame len istý vybraný okruh detí, pretože príprava sa uskutočňuje skoro výlučne vo voľnočasových aktivitách a s veľkým vypätím síl niektorých učiteľov).

Aplikovať na slovenských školách častejšie zážitkové učenie, alebo projektové vyučovanie popísané napr. v horeuvedenej osobnej pedagogickej skúsenosti v zahraničí vidím trochu problematické najmä preto, že naše časovo-tematické plány sú preplnené pamäťovým učením a memorovaním mnohokrát zbytočných informácií, ktoré si človek v prípade potreby vyhladá na internete alebo v dostupných knihách.

Na anglickom školskom systéme sa mi páči najmä to, že žiaci sú vedení k systematickému premýšľaniu a riešeniu problémov. Spôsob, akým učia myslieť dokonca žiakov s poruchami učenia alebo správania, je inšpiratívny, dôkladne premyslený, prepracovaný a je aj súčasťou učebných osnov. Premyslený je aj systém s využívaním asistentov učiteľa a vytváraním špeciálnych tried. Verím, že s novým školským zákonom prichádzajú na slovenské školy aj nové možnosti využitia už osvedčených metód vo výchovno-vzdelávacom systéme žiakov v iných krajinách pri rešpektovaní overených skúseností nášho slovenského vzdelávacieho systému.

Príspevok vznikol na základe zahraničnej stáže v rámci projektu ESF Sektorový operačný program Ľudské zdroje č. 11230220620.

Summary: The article describes experiences with project work in practice and its use in lessons of English, reading, writing, geography, music and art education and work with computers and handicrafts.

Z čoho vychádzajú

Učiteľia z osnov a ich žiaci - zo snov.

J. Bily

PRÍSTUP A SPÔSOBY HODNOTENIA ŽIAKOV NA ZÁKLADNEJ ANGLICKEJ ŠKOLE

Soňa Kotúčová, Základná škola s Materskou školou, Martin - Priekopa

Anotácia: Príspevok predstavuje spôsob hodnotenia žiakov vo vyučovacom procese, metódy, formy, pedagogickú dokumentáciu hodnotenia.

KLúčové slová: hodnotenie žiaka, dohľad nad hodnotením, základná škola, Anglicko

„Triedne hodnotenie je jednoduchý spôsob, metóda, ktorá sa získava prostredníctvom obvyklého a pravidelného zhromažďovania, resp. sústreďovania reakcií žiakov, študentov na to, ako dobre si počínajú subjekty - teda žiaci a študenti v procese učenia sa a rovnako aj ako boli v procese vyučovania vedení zo strany učiteľa. Cieľom hodnotenia triedy je tiež poskytnúť informácie a znalosti v danom odbore, ako aj preniknúť do samotnej podstaty vecí a javov z hľadiska zlepšenia vyučovania, a teda i zvýšenia jeho účinnosti či efektívnosti. Výsledkom je zabezpečiť finálny produkt - kvalitu vlastného učenia sa žiakov. Samotný vnútorný cieľ sa sústreďuje na zabezpečenie podpory a pomoci učiacim sa z hľadiska zlepšenia stratégie a postupu v procese učenia sa, študijných návykov, aby sa žiak, študent, jednoducho učiaci sa stal úspešnejší, nezávislejší. Triedne hodnotenie je jednou z metód vyšetřovania, či diagnostikovania vo vnútri triedy ako takej z hľadiska výsledkov jednotlivcov i triedy a zároveň aj z pohľadu rozsahu používania prístupu, metód, foriem smerujúcich k zlepšeniu a efektívnosti procesu vyučovania i učenia sa.”

Tento príspevok by sa rád dotkol témy, ktorá mala a nepochybne má svoj význam a opodstatnenie v radoch pedagógov, verejnosti a samozrejme samotných žiakov či študentov, ktorých sa bezprostredne dotýka. Cieľom a snahou príspevku je v stručnosti poukázať na spôsob hodnotenia žiakov vo vyučovacom procese na tamjšej základnej škole v Guiseley, ako aj stručne opísať, či pretlmočiť obsah i náplň hodnotenia žiaka v závere školského roka, čo je v našom prípade dokument známy pod názvom „vysvedčenie” predkladané žiakom a rodičom v závere školského roka.

Prístup a spôsoby hodnotenia

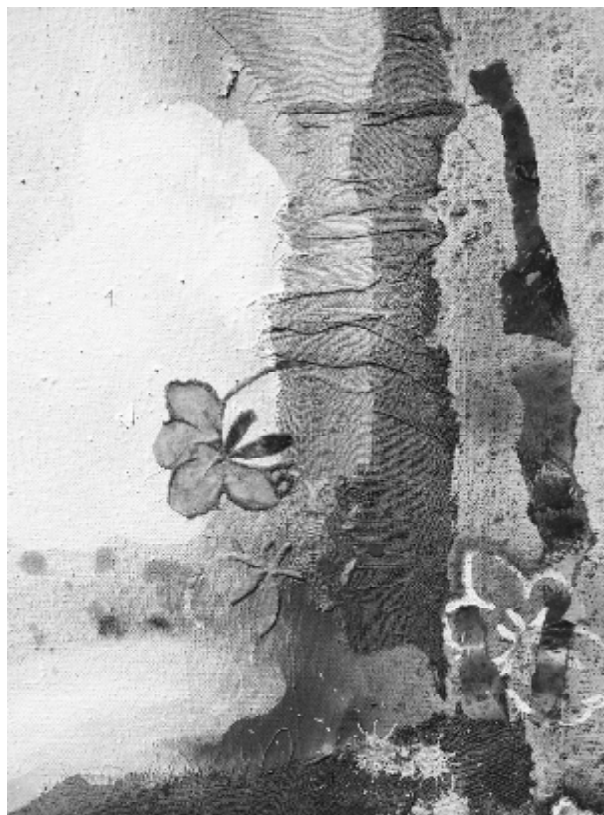
Všetci pedagogickí pracovníci tejto školy realizujú v praxi pravidelné hodnotenia žiakov s cieľom poskytnúť podrobné informácie o vyučovacom procese - teda metódach, formách a ich vplyve na učebný proces a výsledky žiakov individuálne, a tiež ich pôsobenie v skupinách. Samozrejme že ďalší postup a ciele dieťaťa - žiaka sa oznamujú a konzultujú s rodičmi detí. Súhrnné výsledky celkového hodnotenia získané na základe predpísaných štandardných testov hodnotenia vedomostí a zručností žiakov (SATs) sú zároveň ukazovateľom prístupu a hodnotenia samotných učiteľov jednotlivých predmetov. Hodnotenie sa robí na konci druhého ročníka (Year 2), a tiež na konci šiesteho ročníka (Year 6), kedy všetci žiaci robia testy z anglického jazyka a matematiky - tzv. key stage 2. Výsledky testov sú následne po vykonaní testov žiakmi spracované centrálnou prostredníctvom počítača a dané k dispozícii škole, verejnosti a zoradené v závislosti od úspešnosti žiakov školy súhrnne i jednotlivo. Výsledky štandardných testov žiakov/učiteľovho posudku, či ohodnotenia každého žiaka osobitne má k dispozícii tiež rodičovská verejnosť na

konci letného obdobia (Summer Term). Na začiatku júla dostane každý žiak školy písomné oznámenie, správu - vysvedčenie o výsledkoch, čo je zároveň aj príležitosťou pre rodičov v prípade ich záujmu, či želania, prediskutovať možnosti a spôsoby ďalšieho pokračovania a napredovania svojho dieťaťa.

Tranmere Park v Guiseley, Leeds, West Yorkshire je svojou štruktúrou organizácie i samotným prístupom otvorenou školou, prístupnou pre všetkých. Vychádza z jednoduchej a prirodzenej zásady, ktorou je individualita a osobitosť každého dieťaťa - žiaka a napriek tomu, alebo práve preto by malo byť každé dieťa zainteresované vo všetkých oblastiach života a práce školy bez ohľadu na farbu pleti, pohlavie, handicap, spoločenské, náboženské či intelektuálne schopnosti a možnosti. Reálnou skutočnosťou je, že táto škola oslavuje úspech a pokrok každého jednotlivca v jeho školskej i mimoškolskej aktivite.

Úplnou samozrejmosťou školy sú zhromaždenia (Assemblies) všetkých žiakov (v počte 330), ktoré sa konajú 2-krát do týždňa. Tu sa hodnotí práca tried, jednotlivcov, skupiniek žiakov, pokrok v práci či dosiahnutý úspech. Toto je jeden z prvých dôkazov pozitívneho prístupu hodnotenia žiaka

Petra Pršová: Cyklus Pod hladinou

reálneho tak z hľadiska humanizácie, interakcie učiteľ - žiak, ako aj z hľadiska existujúcej objektívnej reality v živote - pracovať, byť odmenený za prácu, ocenený ľuďmi, verejnosťou. Riaditeľka školy (spravidla vedie zhromaždenie), prípadne poverený učiteľ, vyzve po predchádzajúcom stručnom zhodnotení triednym učiteľom danej triedy žiaka navrhnutého na ocenenie, s ktorým sa vedie priateľský krátky rozhovor o jeho úspechu, či výsledku práce pred zhromaždeným publikom. Tento je následne ohodnotený spolužiakmi zúčastnenými na zhromaždení tak, že si všetci - teda spolužiaci, učitelia, riaditeľka školy vypočujú názor dieťaťa, žiaka, respektíve sa priamo zoznámia s prácou či projektom oceňovaného žiaka. Niekoľkokomínútový, zato však nesmierne účinný z hľadiska pocitu i budúceho postoja žiaka, vstup - informácia je uzavretý potleskom prítomných na zhromaždení, nálepkou ako viditeľnou (v tomto veku žiaka veľmi významnou) formou ocenenia úspechu umiestnenou riaditeľkou/učiteľom školy na rovnošate žiaka.

Ďalším prístupom a spôsobom hodnotenia žiaka na tamojšej škole (podobné prístupy bolo možné sledovať na inej základnej škole v Shipley, či na jednej strednej škole v Guiseley), kedy pri priemernom počte žiakov 25 a viac, bol aspekt hodnotenia zreteľný po každej aktivite žiaka. Napríklad na hodinách cudzích jazykov (MFL - Modern Foreign Languages) - konkrétne išlo o nemecký a francúzsky jazyk, v prípade 12-13-ročných už študentov strednej školy bol hodnotiaci aspekt uplatňovaný v skupinovej aj individuálnej práci študentov. V prvom prípade išlo o hru s využitím informačnej technológie, zameranú na precvičovanie učiva a fixáciu vedomostí - teda o tímovú prácu. V prípade výhry jedného z dvoch tímov, tento bol ocenený potleskom druhej skupiny aj učiteľ'a. V priebehu hry boli žiaci tímov individuálne participujúci niekoľkokrát (ústne správne odpovede) zaznamenávaní učiteľom na tabuľu, verbálne hodnotení pochvalou a v závere skupinovej práce podľa počtu vstupov toho ktorého žiaka, ocenení zápisom v žiakovom záznamníku o jeho práci v škole. Učiteľ evidoval samozrejme skutočnosť študentovho pokroku a úspechu v tzv. registračných kartách žiakov (individuálne určených na daný predmet, s označením dátumu, témy a popisu dosiahnutého pokroku žiaka.

Iný druh hodnotenia žiaka bol evidentný pri individuálnej práci študentov, keď po vysvetlení inštrukcie, analogickom príklade, prípadných možných otázok žiakov a stanovením časového limitu, boli žiaci (samozrejme tí, ktorí prácu stihli v časovom rozsahu a učiteľ si ju prezrel) ocenení pečiatkou učiteľ'a (well done; excellent; very good). Keďže išlo o precvičenie učiva, realizované po aktivitách skupinovej práce viac ústneho a čiastočne písomného charakteru, prostredníctvom simulácie a didaktickej hry, vyučujúca si fotokópie vyplnených prác žiakov (aj tých, ktorí nestihli vypracovať všetko - išlo o prácu s lexikou a slovníkom francúzsko-anglickým) pozbierala s cieľom písomne zhodnotiť prácu každého žiaka jednotlivito. Tak získala prehľad o výbere postupu a myslení žiaka v procese vypracovania úlohy - a to s individuálnym prístupom ku každému žiakovi.

Pedagogická dokumentácia v súvislosti s hodnotením práce žiaka

Ako už bolo naznačené, každý žiak má v priebehu svojho pôsobenia na škole svoju dokumentáciu, ktorú vedie veľmi prehľadne a konkrétne triedny učiteľ. O práci každého konkrétneho žiaka sa vedie tzv. 'Class Activity Record Sheet' - čiže záznam hodnotenia činnosti žiaka v danom predmete, ktorý obsahuje meno žiaka, triedu, rozdelený je na kolónky

s dátumom. Do kolóniek sa zaznamenáva: téma/názov knižky (v prípade čítania), hodnotenie - úsilie z hľadiska progresu, prípadne zvýšenie úsilia, či nedostatočnosti úsilia typu (excellent, well done, very good, average effort, cause for concern). Každý žiak má aj dokumentáciu v rámci hlavných predmetov predpísaných učebnými osnovami: Literacy - Numeracy - Writing (KS1), neskôr English and Maths (KS2), kde učiteľ nepíše známky ako také, ale zdôvodňuje kvalitu úsilia žiaka na základe posúdenia úlohy vypracovanej žiakom individuálne.

Celý systém klasifikovania či hodnotenia, odstupňovania kvality úrovne sledovanej vedomosti/vedomostí žiaka - tzv. 'GRADING SYSTEM' vychádza z činnosti a práce žiaka v triede počas vyučovacích hodín/vyučovacích jednotiek a je rozdelený do nasledujúcich 5 stupňov: A = Excellent Effort (vynikajúce úsilie); B = Very Good Effort (veľmi dobré úsilie); C = Average Effort (priemerné úsilie); D = Unsatisfactory Effort (nedostatočné/nevýhovujúce úsilie); E = Cause for Concern (dôvod na znepokojenie).

Uvedený systém hodnotenia úrovne vedomostí žiaka je zároveň prepojený, resp. podporený normou, resp. štandardom, ktorý je stanovený národnými učebnými osnovami na konci KS2 - 11-ročných žiakov, nasledovne:

- LEVEL 2/3 (úroveň 2/3) je pod očakávaným dosiahnutím úspechu pre väčšinu 11-ročných žiakov.
- LEVEL 4 vyjadruje dosiahnutie úrovne úspechu v rámci očakávanej a predpísanej národnými učebnými osnovami normy (štandardu) pre väčšinu 11-ročných žiakov.
- LEVEL 5, 6 reprezentuje výsledky žiakov vo veku 11 rokov nad očakávanú normu, ktorá je predpísaná národnými učebnými osnovami pre väčšinu 11-ročných žiakov.

Každý predmet je vypísaný učiteľom, ktorý vyučuje predmet, podobným spôsobom (pozri schéma), nie však analogicky, ale na základe dosahovaných a zdokumentovaných výsledkov žiaka v danom predmete počas celého roka (k dispozícii je materiál - dokumentácia žiaka - šanón 'FILE' s prácami žiaka a hodnotením učiteľ'a). Na základe spomínaných podkladov je takto vyplnená kolónka. Výsvedčenie žiaka základnej školy v Anglicku (konkrétne na základnej škole v Baildona) na konci školského roka vyzerá nasledovne (v danom momente ide o popis kópie s následným pretlmočeným prekladom hodnotenia žiaka):

- vrchný obal (A4) - obsahuje:
  - logo školy a názov školy
  - End of Year Report (výročné vysvedčenie)
  - Meno (žiaka/žiačky)
  - Dátum (vydania vysvedčenia)
- dvojstránka vložená do vrchného obalu vyzerá nasledovne: (tabuľka 1)

Ďalej nasleduje kolónka „GENERAL COMMENT“ - teda všeobecný komentár, poznámka, ktorú vypisuje triedny učiteľ. Komentár sa dotýka osobnosti, správania, prístupu a práce žiaka, ako aj jeho zaradenia v kolektíve. V neposlednej miere má v tejto položke tiež pohľad triedneho učiteľ'a z hľadiska dosiahnutých výsledkov žiaka, napr. ak sa úroveň žiaka pohybovala v rozsahu 3 - 4 pri úsilí žiaka s prevahou A a sčasti B, zasluženou z hľadiska hodnotenia triednym učiteľom bola veta: „žiačka .... (krstné meno) dosiahla veľmi dobré výsledky, ktoré boli na základe hodnotení zaslužené.“

Ďalšou zložkou hodnotenia žiaka je osobitná doložka s názvom DEAR PARENT/GUARDIAN - list adresovaný rodičom žiaka, na ktorom je v spodnej časti ústrižok - ako

SUBJECT (predmet)	COMMENT (komentár, poznámky)	LEVEL (úroveň)	EFFORT (úsilie)
ENGLISH (AJ)	Je vždy pripravená aby ponúkla svoje nápady na VH a odpovedá v súlade s inštrukciami na dané otázky; koncepty písomných prác dosahujú vyšší štandard písomnej práce, v zručnosti čítanie žiacka dosahuje stúpajúcu sebadôveru	4 (očakávaný úspech)	A (excellent effort – vynikajúce úsilie)
MATHEMATIC S (M)	Popis o práci žiaka, dosiahnutého progresu v predmete je zaznamenaný slovne - verbálne každým vyučujúcim daného predmetu	4 (očakávaný úspech)	B (very good – veľmi dobre)
SCIENCE (F)	Popis o práci žiaka, dosiahnutého progresu v predmete je zaznamenaný slovne - verbálne každým vyučujúcim daného predmetu		
TECHNOLOGY	Popis o práci žiaka, dosiahnutého progresu v predmete je zaznamenaný slovne - verbálne každým vyučujúcim daného predmetu		
GEOGRAPHY (Z)	Popis o práci žiaka, dosiahnutého progresu v predmete je zaznamenaný slovne - verbálne každým vyučujúcim daného predmetu		
HISTORY (D)	Popis o práci žiaka, dosiahnutého progresu v predmete je zaznamenaný slovne - verbálne každým vyučujúcim daného predmetu		
I.C.T. (Informatika)			
ART (Vv)			
P.E. (Tv)			
R.E. (nábož.)			
P.S.H.E. (Ov+Etika)			
MUSIC (Hv)			

Tabuľka 1

návratka - informujúci školu o tom, že rodičia prijali správu o dosiahnutých výsledkoch ich dieťaťa, Toto záverečné hodnotenie žiaka predkladá škola na konci školského roku.

Poslednou súčasťou sú výsledky testov schválených národnými učebnými osnovami na konci 6. ročníka (KS 2) z predmetov: anglický jazyk, matematika, prírodovedné predmety, ako aj výsledkov hodnotenia vyučujúcich daných

predmetov, nasledovne:

V spodnej časti dodatku - tabuľke porovnávajúcej výsledky práce žiaka a jeho hodnotenia vyučujúcim predmetu a dosiahnutých výsledkov testov KS2 z uvedených predmetov, je informácia vysvetľujúca jednotlivé úrovne, tzv. level, spomínané vyššie, pre danú vekovú kategóriu žiakov posledného ročníka základnej školy - Class 6 (11-roční žiaci).

Meno žiaka:	Trieda:
ANGLICKÝ JAZYK	
<i>Výsledky hodnotenia učiteľa</i>	
Rozprávanie a počúvanie	Úroveň...
Čítanie	Úroveň...
Písanie	Úroveň...
Výsledky v predmete AJ	Úroveň...
Výsledky testov	
Čítanie	Úroveň...
Písanie	Úroveň...
Výsledky v predmete AJ	Úroveň...
MATEMATIKA	
Výsledok hodnotenia učiteľa	Úroveň...
Výsledok na základe testu	Úroveň...
FYZIKA	
Výsledok hodnotenia učiteľa	Úroveň...
Výsledok na základe testu	Úroveň...

Záver

Téma príspevku nebola zvolená náhodou. Zaujímavosti z hľadiska prístupov, spôsobov, foriem hodnotenia žiakov a študentov v spomínaných školách v Anglicku - West Yorkshire, majú svoju opodstatnenosť tak pre žiakov, ako pre učiteľov a rovnako pre rodičovskú verejnosť. Každému sú jasné pravidlá hodnotenia žiaka. Je snahou všetkých dosiahnuť pokrok žiaka v procese učenia sa, vyhnúť sa frustrácii či obave z čísla, ktoré znamená častokrát viac než je skutočnosť samotná. Cieľ je postavený veľmi dôrazne na strane žiaka, a to byť úspešným pre seba a svoju budúcnosť z hľadiska ďalšieho štúdia, postupu a uplatnenia sa v živote.

Príspevok vznikol na základe zahraničnej sťaže v rámci projektu ESF Sektorový operačný program Ľudské zdroje č. 11230220620.

Summary: The article presents the ways of assessing pupils as part of the educational process including methods, forms and documentation.

KRITÉRIÁ A HODNOTENIE SLOHOVÝCH PRÁČ V NEMECKOM JAZYKU NA GYMNÁZIUM V RAKÚSKU

Katarína Chalupková, Evanjelické gymnázium, Banská Bystrica

Anotácia: Príspevok sa zaoberá kritériami hodnotenia písomných slohových prác v predmete nemecký jazyk a spôsobom ich zverejnenia pre žiakov a ich rodičov, resp. zákonných zástupcov.

Kľúčové slová: hodnotenie slohových prác, kritériá hodnotenia, zverejnenie hodnotenia

Miesto používania kritérií

Kritériá hodnotenia písomných slohových prác a spôsob ich zverejnenia, ktoré sú uvádzané v nasledujúcom príspevku sú prácou Mag. Brigitte Greiner, ktorá pôsobí na „Bundesgymnasium a Bundesrealgymnasium Pestalozzi“ (BG und BRG Pestalozzi) v Grazi, Rakúsko. Tieto kritériá a prácu s nimi som mala možnosť pozorovať na hodine nemeckého jazyka v druhom ročníku na tomto gymnáziu. Štúdium na gymnáziu BG und BRG Pestalozzi trvá osem rokov a žiaci ho ukončujú maturitnou skúškou. Zaujala ma hlavne konkrétnosť kritérií hodnotenia a spôsob, akým ich vyučujúca zverejnila. Počas celého školského roka žiaci a ich rodičia, zákonní zástupcovia, presne vedia, kedy budú slohovú prácu písať a ako bude hodnotená.

Stupnica

Mag. Brigitte Greiner na začiatku školského roka rozdala žiakom a žiačkam vytlačené kritériá hodnotenia, ktoré si nalepili na prvú stranu zošita určeného na slohové práce. Na ďalšiu stranu si žiaci na začiatku každého polroka napíšu plánované termíny písania slohových prác. Vedľa potom vyučujúca zapíše známku a podpíše sa. Žiaci zošity ukazujú aj doma a rodičia, zákonní zástupcovia sa tiež podpíšu. Na začiatok každej slohovej práce si žiaci vlepia zadania - témy, ktoré mali na výber. Vyučujúca pri oprave používa značky uvedené v kritériách hodnotenia, podľa ktorých zapíše aj známku.

Kritériá hodnotenia obsahujú vysvetlenie pojmov: základná známka, chyby a výsledná známka. Základná známka hodnotí obsahovú stránku (obsah, stavba textu, slovná zásoba a podobne). Závažné chyby, ktoré ovplyvňujú známku sú na okraji číslované (ide napríklad o gramatické javy, ktoré žiaci už prebrali a v ktorých urobili chybu). Ostatné chyby sú len vyznačené, ale nepočítajú sa. Výslednú známku tvorí pomer základnej známky a počtu chýb. Presné určovanie výslednej známky je uvedené v tabuľke, ktorú vytvorila Mag. Brigitte Greiner. Žiaci si tak podľa nej známku sami skontrolujú.

Príklad: Základná známka 2 + 5 chýb = výsledná známka 3
Základná známka 3 + 2 chyby = výsledná známka 2

Tabuľka Mag. B. Greiner

Výsledná známka	Základná známka				
	1	2	3	4	5
1	2 chyby	-	-	-	-
2	4 chyby	3 chyby	-	-	-
3	6 chýb	5 chýb	4 chyby	-	-
4	8 chýb	7 chýb	6 chýb	5 chýb	-
5	viac chýb	viac chýb	viac chýb	viac chýb	-

Kritériá ďalej obsahujú požadovanú dĺžku textu a postihy v prípade jej nedodržania alebo prekročenia. Od tretieho ročníka sa za chyby počítajú aj nesprávne použité alebo chýbajúce čiarky, päť čiarok tvorí jednu závažnú, počítanú chybu.

Symboly

V závere kritérií hodnotenia sú vysvetlené značky, ktoré vyučujúca používa pri opravovaní slohovej práce.

Príklady:

R - pravopisná chyba

G - gramatická chyba

I - obsahová chyba (napr. preskočenie na inú myšlienku, nesprávne prepojenie myšlienok, textu)

SB - stavba vety

F - pádová chyba

? - nejasnosť

Wh - rušivé opakovanie slova...

s.o. - opakujúca sa chyba (nie je ale znovu počítaná)

①, ② - počítané chyby

// rozdelenie, v ynechanie (niečo chýba)

Tieto symboly uľahčovali žiakom opravu slohovej práce. Žiaci pri oprave pracovali aktívne a samostatne.

Možnosti využitia

Každý vyučujúci má svoj systém značenia chýb a hodnotenia. Zaujalo ma hlavne, že vyučujúca svoj systém žiakom nielen presne vysvetlila, ale že žiaci a ich rodičia, zákonní zástupcovia majú možnosť kedykoľvek do kritérií nahliadnuť, skontrolovať si hodnotenie. Počas opravy slohovej práce sa žiaci vyučujúcej pýtali málo, väčšinou to boli otázky týkajúce sa možnosti opravy obsahovej stránky slohovej práce - či správne nahradili slovo, správne logicky prepojili myšlienky a podobne. Žiaci sa nepýtali, prečo dostali konkrétnu známku.

Za zaujímavé tiež považujem, že vyučujúci nemeckého jazyka na BG und BRG Pestalozzi sa pre budúci školský rok dohodli na spoločných konkrétnych kritériách hodnotenia písomných slohových prác pre každý ročník. Myslím si, že práve konkrétnosť a spôsob zverejnenia kritérií a systému

hodnotenia môžu byť pre našich učiteľov inšpiratívne. Každý z nás má určitý systém značenia chýb a hodnotenia, ktorý na začiatku školského roka alebo pred opravou slohovej práce žiakom vysvetlíme. Stále sa však stretávame s rovnakými otázkami, keď sa žiaci pýtajú na význam značiek, podľa čoho sa rátať chýby a podobne. Vytlačenie takýchto kritérií a vlepovanie si ich do zošita alebo pripevnenie na nástenu, či vytlačenie

na fóliu a používanie meotaru počas opravy slohovej práce by mohlo uľahčiť prácu nielen žiakom, ale aj učiteľom. Žiaci by pracovali samostatnejšie a aktívnejšie, lebo by sa nemuseli vyučujúceho stále pýtať na význam značiek, ale zistili by si ich sami, vyučujúci by nedostal trikrát tú istú otázku o ich význame.

Záver

Tento príspevok je o systéme a kritériách hodnotenia písomných slohových prác v druhom ročníku na „Bundesgymnasium und Bundesrealgymnasium Pestalozzi“, Graz, Rakúsko. Kritériá a systém hodnotenia vytvorila Mag. Brigitte Greiner. Zaujímavé sú hlavne z hľadiska ich konkrétosti

a spôsobu zverejnenia. Kritériá poznajú nielen žiaci, ale aj ich rodičia, zákonní zástupcovia a tak počas celého školského roku majú možnosť kedykoľvek do nich nahliadnuť. Výsledkom používania týchto kritérií je, že žiaci sa nepýtajú, prečo dostali konkrétnu známku, ale vyučujúcej dávajú otázky týkajúce sa len opravy slohovej práce (prevažne opravy obsahovej stránky). Pre budúci školský rok sa vyučujúci nemeckého jazyka na tomto gymnáziu dohodli na spoločných kritériách hodnotenia slohových prác pre každý ročník.

Príspevok vznikol na základe zahraničnej stáže v rámci projektu ESF Sektorový operačný program Ľudské zdroje č. 11230220620.

Summary: The article looks at the criteria for assessing written work in the subject of German Language and the ways of presenting them to pupils and parents and legal guardians.

ROLOVÉ HRY PRE MATURANTOV

Jana Jakabčinová, Gymnázium, Trebišov

Anotácia: Príspevku sa venuje rolovým hrám na hodine anglického jazyka u maturantov (LK13) a významu rolových hier pri výučbe cudzích jazykov vďaka ich vysokej interaktívnosti. Predstavuje zaujímavý spôsob hodnotenia učiteľom a spolužiakmi.

KLúčové slová: rolové hry, vyučovanie cudzích jazykov, hodnotenie

Úvod

V termíne od 14. januára 2008 do 29. februára 2008 som absolvovala zahraničnú stáž na gymnáziu vo Wiesentheide. Obec Wiesentheid leží v severnom Bavorsku, v blízkosti mesta Würzburg. (Steigerwald-Landschulheim Gymnasium, Wiesentheid, Nemecko). Prvé dni som trávila s jednou triedou (5.C) počas všetkých hodín, čím som získala prehľad o spôsobe výučby. Postupne som hospitovala aspoň v jednej triede v ročníku a to najmä na hodinách nemeckého, anglického jazyka, biológie a geografie.

Priebeh vyučovacích hodín bol väčšinou klasický s oznámením cieľa, kontrolou domácej úlohy, zopakovaním učiva, prezentáciou novej látky, jej upevnením a zadaním úlohy. Na hodine sa kládol dôraz na vytvorenie príjemnej atmosféry, na názornosť, často sa vytváral priestor na diskusiu, žiaci mali možnosť prezentovať svoj názor a svoju prácu, pýtať sa bez strachu a zábran, ale vždy kultúrovane a k téme. Na hodinách sa vyžadovala disciplína, ale žiaci často zažívali aj zábavu, prístup učiteľov k žiakom bol veľmi citlivý, priateľský, učiteľ sa snažil motivovať žiakov, pozitívne a spravodlivo ich hodnotiť, používal často pochvalu. Počas pobytu ma zaujalo pedagogické majstrovstvo pani Astrid Brunsch, ktorá na hodinách anglického jazyka venovala veľa času hrám, rolovým a inscenačným metódam.

Rolové hry k témam klonovanie a ilegálni imigranti Cieľ

Cieľom týchto rolových hier žiakov bolo:

- poskytnúť im a prehĺbiť v nich poznatky o témach klonovanie a ilegálni imigranti,
- rozvoj ich sociálnych zručností, komunikácie, spontánnosti, imaginácie, kreativity, schopnosti vedieť sa presadiť a riešiť konflikty, taktického a logického myslenia.

Príprava

Približne dva týždne pred samotnou hodinou dostali žiaci texty z rôznymi témami, napr: klonovanie, ilegálni imigranti, darovanie orgánov, s ktorými mali pracovať počas neprítomnosti vyučujúcej, ktorá v tomto čase bola na bežkárskom výcviku. Doma si ich mali viackrát prečítať, nájsť a naučiť sa neznáme slovíčka. Texty boli čerpané z internetu. Žiaci boli oboznámení s možným priebehom hodiny a spôsobom hodnotenia.

Priebeh

Celkový počet žiakov: 13

Hodinová dotácia: dvojhodinovka (2 x 45 minút)

Po úvodnom pozdrave, stručnej výmene informácií o priebehu uplynulých dvoch týždňov, vyučujúca v krátkosti ešte raz priblížila žiakom priebeh hodiny a odpovedala na vzniknuté otázky. Následne boli žiaci vyzvaní rozostaviť spolu v strede miestnosti 4 lavice, dve a dve oproti sebe. Z vybraných 4 žiakov si každý sadol do jednej lavice, aby mal dostatočný priestor na prípravu. Vyučujúca rozdala každému iný hárok papiera, kde bol obrázok a pridelenie roly s jej stručným popisom k téme klonovanie, resp. ilegálni imigranti. Vyučujúca, ako aj ostatní žiaci si posadali okolo pripravujúcich sa, ale s dostatočným odstupom. Ich cieľom bolo robiť si poznámky k prezentujúcim sa, aby ich následne vedeli slovné zhodnotiť, nájsť klady a zápory.

Príprava a prezentácia žiakov

- na kreatívny opis obrázku - 2 minúty - 2 minúty

Po uplynutí času na prípravu vyzvala vyučujúca jednotlivých členov skupiny, aby odprezentovali z miesta svoj obrázok pred triedou z pozície roly, ktorá im bola pridelená. Vyučujúca vôbec nezasahovala do odpovedí, žiaci sa sami snažili dodržať čas.

- na obhájenie svojej roly - 20 minút - 20 minút

Po samostatnej príprave sa jednotliví členovia skupiny predstavili a zaujali postoj k téme. Ostatní zo štvorčlennej skupiny plynule reagovali na výpovede.

Počas diskusie žiaci dodržiavali pravidlá správnej diskusie, vyjadrovali jasne svoju mienku, ale neútočili na partnerov, počúvali sa, rešpektovali, neskákali si do reči, neodbočovali od témy. Vyučujúca nevstupovala do priebehu diskusie.

Hodnotenie

Počas pobytu som sa nestrela na hodinách so seba-hodnotením. Aj na týchto hodinách hodnotila vyučujúca, ale aj spolužiaci. Vyučujúca zhodnotila všeobecne, ale motivujúco celkovú úroveň diskusie, vyzdvihla najmä klady, spolužiaci mali tendenciu všimnúť si nedostatky. Hodnotenie žiakov tohto typu skúšania bolo zmiešané, páčil sa im priebeh hodiny, ale bolo to pre prezentujúcich dosť namáhavé, hlavne kvôli novej metóde a náročnosti tém. Znamky nikdy neboli zverejnené pred triedou, zvyčajne sa ich žiaci dozvedeli až po hodine. Viackrát som sa stretla s tým, že sa žiaci nezaujímal o svoje hodnotenie. Záverečná známka z diskusie bola výsledkom dvoch dielčích známok. Prvé hodnotenie bolo pridelením bodov od 0 - 15, čo je typické pre kurzy v posledných dvoch rokoch, zatiaľ ešte deväťročného gymnázia.

Znamka	1			2			3			4			5			6
	+	-		+	-		+	-		+	-		+	-		
Body	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0

Druhé hodnotenie bolo pridelením jedného alebo dvoch plus alebo mínus k jednotlivým bodom z troch kategórií na vlastný hodnotiaci hárok:

Kategória jazyk	Kategória stratégia	Kategória obsah
- výslovnosť a intonácia	- plynulosť	- vecné znalosti
- gramatická správnosť	- výmena hovorcu	- logická myšlienková štruktúra
- ovládanie slovnej zásoby	- interakcia/kooperácia	- spolu súvisiaci opis
- spektrum jazyk. prostriedkov	- flexibilita	- presnosť
- sociolinguistická primeranosť	- kompenzácia jazykových nedostatkov a chýb opisom	- splnenie úlohy/roly
- idiomatika		

Summary: The article presents role play during lessons of English Language in their final year of secondary school (Year 13) and the meaning of role play in the teaching of foreign languages on the basis of their high interactivity. An interesting method of assessment by the teacher and peers is also presented.

SAMOSTATNÁ PRÁCA ŽIAKOV NA HODINÁCH NEMECKÉHO JAZYKA

Jana Janovová, Základná škola, Ostredková 14, Bratislava

Anotácia: Príspevok prezentuje skúsenosti so samostatnou prácou žiakov na hodinách nemeckého jazyka na základnej škole v Rakúsku.

Kľúčové slová: samostatná práca žiakov, tvorivé myslenie, rozvoj pozorovacích schopností, aktívne učenie žiakov

Miesto projektového vyučovania v rakúskej škole

Miesto stáže bolo na Hauptschule v dedine Hausmannstättchen v Rakúsku, 12 km od Grazu. Je to škola pre deti od piateho po ôsmy ročník, je to jediná škola v dedine a dochádzajú sem deti aj z ďalších piatich obcí. Príspevok sa zaoberá samostatnou prácou žiakov na hodinách nemeckého jazyka žiakov tretieho (na Slovensku siedmeho) ročníka.

Záver

Návrhy na vylepšenie:

- Prv, ako by sa táto metóda využila na skúšanie, mohla by sa na vyučovaní párkrát precvičiť.
- Voliť primerané a zaujímavé témy, ktoré by nemali jednoznačné riešenie.
- Možnosť výberu roly pre žiaka, aby nemuseli obhajovať argumenty proti vlastnému presvedčeniu.
- Skrátiť čas prípravy a prezentácie na 15 minút, aby bol dostatočný čas na zhodnotenie.

Príspevok vznikol na základe zahraničnej stáže v rámci projektu ESF Sektorový operačný program Ľudské zdroje č. 11230220620.

Deformačný

Pri poklonkovaní,
tak to býva,
z rovnej chrbtice
sa stane krivá.

J. Bily

im bol nápomocný. Učebné aktivity sú vytvorené tak, aby ich žiaci mohli vykonávať samostatne vo dvojici, alebo úplne sami a aj sami si ich kontrolujú. Učiteľ dbá na to, aby úlohy, ktoré žiakom dal, boli zaujímavé a dostatočne zvládnuteľné. Na začiatku hodiny zabezpečí stručný a jasný návod na samostatnú prácu - napísaním na tabuľu, čo sa má urobiť, čo sa má dosiahnuť a za aký čas. Úlohy sú zamerané na časť učiva, ktoré sa práve preberá, na opakovanie, no nechýbajú ani úlohy, ktorými žiaci sami na základe vlastného pozorovania majú vyvodit' závery.

Na vyučovacích hodinách sa kladie veľký dôraz na samostatnú prácu. Žiaci na každej hodine dostávajú samostatnú prácu, cieľom je viesť ich k samostatnosti a zodpovednosti za svoju prácu. Pomocou samostatných prác sa lepšie rozvinú morálne, citové a vôľové vlastnosti žiaka. Žiaci sú naučení pracovať samostatne na rozdiel od slovenských žiakov. Na profilových predmetoch - matematika, nemčina a cudzí jazyk - angličtina sú žiaci počas celého štúdia na Hauptschule rozdelení do troch výkonnostných skupín, pričom počas roka je možné prestúpiť z lepšej do horšej skupiny a opačne. Je to veľká výhoda, pretože učiteľ môže pristupovať k práci so žiakmi podľa ich úrovne a schopností. Deti v najlepšej skupine môžu napredovať bez toho, aby ich „zdržovali“ slabší žiaci.

Summary: *The article presents experiences with pupils' independent work during lessons of German Language in a Primary School in Austria.*

ROZVOJ KOMPETENCIÍ PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV ZÁKLADNEJ ŠKOLY

Eva Halamová, Základná škola s materskou školou, Liptovská Lúžna

Anotácia: *Príspevok oboznamuje s výsledkami kvalitatívneho výskumu - mapovanie úrovne kompetencií pedagogických zamestnancov konkrétnej základnej školy. Na základe komparácie súčasného a žiaduceho stavu úrovne pedagogických kompetencií možno načrtnúť možnosti ich ďalšieho rozvoja.*

Kľúčové slová: *kompetencie učiteľa, kvalitatívny výskum, individuálny plán osobného rozvoja*

Úvod

Zdá sa, že sme sa dočkali, toľkokrát deklarovaná reforma slovenského školstva dostáva šancu. Nový Zákon o výchove a vzdelávaní (školský zákon) od základu mení celý vzdelávací systém a dáva mu modernú podobu. Štátny vzdelávací program, chválený i kritizovaný, sa stal základom pre školský vzdelávací program - jeho vytvorenie bolo a je neľahkou úlohou, zároveň veľkou výzvou pre jednotlivé školy. Škola musí a chce reagovať na nové výzvy. Uvedomujeme si, že školský vzdelávací program nemá byť pokračovaním vyučovania (hoci i to sa deje), má byť skôr o metódach a formách aktívneho učenia sa žiakov, o výchove, komunikácii, humanizácii, tvorivosti.

Nositeľom zmien je učiteľ. Jeho kvalita, jeho kompetencie, by mali byť zárukou pozitívnych zmien tam, kde sa nachádza jadro celého školského snaženia - v triede, pri žiakovi. Hlavným prostriedkom dosiahnutia cieľov vzdelávania je osvojenie si kľúčových kompetencií žiakmi. Aby mohol učiteľ úspešne rozvíjať kompetencie žiakov, musí sám disponovať potrebnými pedagogickými kompetenciami.

Je na samotnom žiakovi, aby sa snažil udržať sa vo svojej skupine, respektíve prestúpil do lepšej skupiny. Samozrejme, že na žiakov v najlepšej skupine sú kladené aj najvyššie nároky, aj keď žiaci vo všetkých troch skupinách píšú rovnaké školské práce, diktáty, gramatické testy atď., no náročnosť je daná podľa výkonnostnej skupiny. Žiaci sa do týchto výkonnostných skupín delia na konci piateho ročníka.

Záver

Samostatná práca žiakov vyžaduje od žiakov tvorivé myslenie, prispieva k rozvíjaniu pozorovacích schopností žiakov, k rozvoju schopností formulovať zistenia a vyvodzovať závery, formuje žiakov k samostatnosti, rozhodnosti a v neposlednom rade aj k zodpovednosti. Ide o vyučovanie zamerané na aktívnu činnosť žiakov, ktorá ich vedie k tomu, aby vnímali učenie ako činnosť, ktorú realizujú oni sami. Tento spôsob výučby dáva možnosť seberealizácie aj slabším žiakom a pri tomto spôsobe vyučovania žiaci pociťujú v oveľa menšej miere trénu či strach.

Príspevok vznikol na základe zahraničnej stáže v rámci projektu ESF Sektorový operačný program Ľudské zdroje č. 11230220620.

Kompetencie pedagogických zamestnancov vlastnej školy - kvalitatívny výskum

Som členkou vedenia školy (zástupkyňa riaditeľa pre základnú školu), podieľam sa na jej personálnom riadení. Cieľom empirického výskumu, ktorý som realizovala v školskom roku 2007/2008, bolo zmapovať kompetencie pedagogických zamestnancov vlastnej základnej školy.

Výskumný problém bližšie špecifikujem výskumnými otázkami. Na začiatku výskumného snaženia som si položila širšie koncipovanú otázku: „**Ktorými kompetenciami disponujú učiteľia našej školy?**“

V priebehu výskumu na základe pozorovaných javov a analýz, po zacytení zaujímavých javov v naráciach pri realizácii interview, tiež na základe štúdia literatúry, som otázku rozložila, doplnila a sformulovala som niekoľko otázok:

1. Ako sú pedagogické kompetencie charakterizované v interných dokumentoch školy, ktoré kompetencie sú v nich preferované?
2. Ako sú zastúpené kompetencie učiteľa v troch koncipovaných dimenziách: kompetencie orientované na žiaka, kompetencie orientované na edukačný proces, kompetencie

orientované na sebarozvoj učiteľa?

3. Aké prekážky vidia učitelia v naplňaní svojich kompetencií vo výchovno-vyučovacom procese?

S ohľadom na stanovený výskumný problém som sa rozhodla pre **kvalitatívny výskum**. Prečo kvalitatívny? Mojm zámerom bolo skúmať, čo sa v teréne (v konkrétnej škole) deje „tu a teraz“. Kvalitatívny výskum umožňuje hlbšie porozumenie, k skúmanej realite pristupuje otvorene. Pracuje s malou vzorkou ľudí v autentickom prostredí (učitelia vo vlastnej škole), kde sa nestráca jednotlivec, umožňuje ľuďom otvoriť sa. Je orientovaný skôr na objavovanie a mapovanie, než na verifikáciu. Využíva induktívny prístup (od údajov k teórii). „*Sila kvalitatívneho výskumu je skôr v odhalovaní špecifik než všeobecnosti, v prieniku do hĺbky prostredia než do šírky.*“ (Gavora, 2006, s. 155) Inšpiráciou k prístupu k pozorovanej realite mi bola tzv. zakotvená teória, ktorá ma naviedla na analytický postup, ktorým som zozbierané údaje organizovala, hoci v istých fázach sa dostal do popredia postup deduktívny. Niektoré významové kategórie som mala vopred pomenované (kľúčové kompetencie vymedzené v návrhu kompetenčného profilu učiteľa v Slovenskej republike). Na zber údajov som použila koncept triangulácie metód: analýzu textov, interview, pozorovanie. Vychádzajúc zo štruktúry pedagogických zamestnancov školy som vybrala učiteľov - participantov, ktorí reprezentujú jednotlivé kategórie zamestnancov podľa kariérneho stupňa. S každým z participantov som realizovala pološtruktúrované interview. Na doplnenie a overenie získaných údajov som použila metódu pasívneho participatívneho pozorovania vyučovacích hodín.

Z výsledkov výskumu

Vnútroorganizačné dokumenty, ktoré som použila na identifikáciu **základných (normatívnych) kompetencií** (pracovný poriadok, organizačný poriadok, pracovná náplň) sú rozsiahle, formálne aj obsahovo nejednotné. Nehovoria o kvalite, kvantitatívne imperatívne vymenúvajú činnosti formou nabaľovania, často neprehľadne, bez logickej štruktúry. Chýbajú v nich štandardy, indikátory, väzba na ciele a hodnoty školy. Plány práce metodického združenia a predmetových komisií som použila na identifikáciu **kľúčových kompetencií** pedagogických zamestnancov, ktoré sa dali extrahovať z komplexu naformulovaných úloh. Na kompetencie orientované na **žiaka**, na jeho vstupné charakteristiky, sa viažu úlohy zamerané na prácu so žiakmi so špeciálnymi potrebami a na prácu s talentovanými deťmi. Na **riadenie vyučovacieho procesu** sa viažu úlohy, z ktorých majú najväčšie zastúpenie úlohy na vedenie pedagogickej dokumentácie, dodržiavanie učebných osnov a najmä štandardy a ich overovanie. Veľká pozornosť je venovaná hodnoteniu žiakov, niekoľko všeobecných úloh je orientovaných na vyučovacie metódy a využívanie didaktických prostriedkov. Z kompetencií orientovaných na ovplyvňovanie osobnostného rozvoja žiaka sa venuje pozornosť najmä kognitívizácii. **Sebarozvoju učiteľa** sa plány venujú len všeobecne. Zistenia sú signálom nevyhnutnosti prepracovať niektoré dokumenty školy, samozrejme v nadväznosti na budúce rámové profesijné štandardy ustanovené nariadením vlády SR.

Vychádzajúc z analýzy interview s vybranými participantmi, učiteľmi našej školy, ktorú som doplnila postrehmi z pozorovaní vyučovacích hodín, som vytvorila mapu kategórií v koncipovaných dimenziách pedagogických kompetencií. Na základe

charakteristiky žiaduceho stavu v oblasti kompetencií pedagogických zamestnancov (spomínaný kompetenčný profil pedagogického zamestnanca v pripravovanej legislatíve) som urobila komparáciu súčasného a žiaduceho stavu. Je nesporné, že učitelia disponujú viacerými rozvinutými kompetenciami v každej zo sledovaných dimenzií: v dimenzii **žiak** starostlivosť o žiakov so špeciálnymi potrebami, v dimenzii vyučovací proces ovládanie obsahu vyučovacích predmetov (osnovy, štandardy), plánovanie vyučovania, hodnotenie priebehu a výsledkov vyučovania, vytváranie pozitívnej klímy, materiálových podmienok, v dimenzii **sebarozvoj učiteľa** identifikácia s profesijnou rolou, so školou. Aj v Správe o výsledku komplexnej štátnej inšpekcie v danom školskom roku sa charakteristika úrovne spôsobilosti učiteľov vo vyučovacom procese nachádza medzi silnými stránkami školy. Za nedostatočne rozvinuté kompetencie učiteľov našej školy považujem najmä oblasti: v dimenzii **žiak** akceptáciu rôznych štýlov učenia sa žiakov, v dimenzii **vyučovací proces** stanovovanie cieľov vyučovania orientovaných na žiaka, psychodidaktické analýzy učiva, využívanie moderných vyučovacích metód a foriem práce na aktívne učenie sa žiakov, rozvoj sociálnych zručností žiakov a napokon v dimenzii **sebarozvoj učiteľa** sebareflexiu a plánovanie profesijného rozvoja. Porovnanie súčasného stavu so žiaducim stavom som usporiadala do schémy. Súčasnú úroveň charakterizuje STAV A, potrebnú úroveň (žaduce kompetencie) STAV B v schéme. Šípka od stavu A po stav B je označením cesty, procesu k želanému stavu vo vymedzenom časovom horizonte.

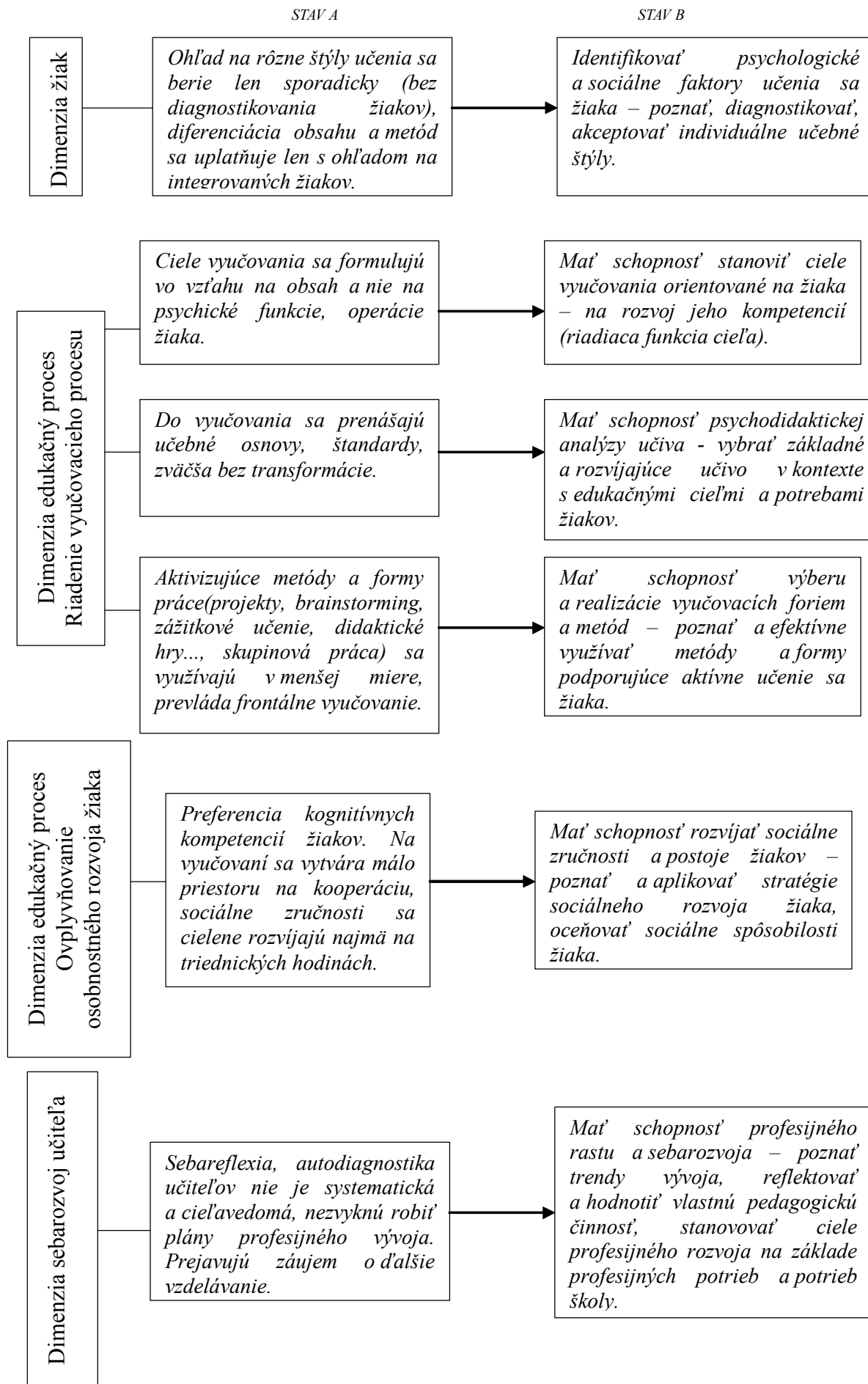
Aké prekážky vidia učitelia v naplňaní svojich kompetencií vo výchovno-vyučovacom procese?

Participant ako prekážky pri naplňaní svojich kompetencií uvádzali najmä predimenzované učebné osnovy a štandardy vyučovacích predmetov, vysoké počty žiakov v triedach, vybavenosť tried počítačmi, ale aj nedocenenie práce učiteľa zo strany spoločnosti, externé tlaky (inšpekcia), neochota niektorých rodičov spolupracovať, negatívne sociálno-spoločenské vplyvy na žiakov. Domnievam sa, že poznanie prekážok môže pomôcť vedeniu školy pri eliminácii niektorých z nich.

Rozvoj kompetencií pedagogických zamestnancov školy

Ak som na základe komparácie výsledkov výskumu a žiaduceho stavu vymedzila nedostatočne rozvinuté kompetencie pedagogických zamestnancov našej školy, slúži mi to k určeniu priorit vo fáze projektovania ich ďalšieho rozvoja. Škola sa má snažiť o rozvoj vlastných zamestnancov v súlade so svojimi potrebami, zároveň má rešpektovať záujmy, sebarealizáciu a spokojnosť zamestnancov, čo dáva dobrý základ aj pre ich lojalitu voči vlastnej organizácii. Aby bol učiteľ ochotný rozvíjať sa, dôležitá je jeho motivácia, chce vedieť, čo získa vzdelávaním, aké výhody mu vyplývajú z jeho absolvovania. Pripravený Návrh zákona o pedagogických zamestnancoch bude predstavovať legislatívny tlak na učiteľa v oblasti vzdelávania. Zároveň zaručí prepojenosť kontinuálneho vzdelávania s hodnotením a odmeňovaním. Dobrým štruktúrovaným nástrojom pri hodnotení zamestnanca založeného na kompetenčnom princípe a projektovaní jeho ďalšieho profesijného rozvoja je **individuálny plán osobného rozvoja**. V ňom sa má na strane pedagogického zamestnanca

Schéma: Porovnanie nedostatočne rozvinutých kompetencií so žiadúcim stavom

odzrkadliť proces sebahodnotenia, sebareflexie, sebariadenia, osobnostného manažmentu, ktorého súčasťou je plánovanie vlastnej kariéry. Má obsahovať zoznam kompetencií a schopností, ktoré sa učiteľ chce naučiť za istý časový úsek ako aj sled aktivít, ako sa k nim dostať. Individuálne plány osobného rozvoja môžu byť východiskom tvorby rámcového programu rozvoja kompetencií pedagogických zamestnancov školy. Keďže vychádzajú z komparácie súčasného a žiaduceho stavu, odzrkadľujú potreby školy i osobné preferencie učiteľov, ďalší rozvoj pedagogických zamestnancov sa môže cieľavedome plánovať.

Predpokladám, že po prijatí Zákona o pedagogických zamestnancoch sa na základe dopytu zo škôl rozšíria vzdelávacie ponuky zo strany poskytovateľov kontinuálneho vzdelávania. Okrem vzdelávania mimo školy (INSET), je vhodné organizovať vzdelávanie vo vlastnej škole (ONSET), ktoré sa nám osvedčilo už v minulosti. Prizývali sme školiteľov zo

vzdelávacích centier (metodicko-pedagogické centrá, akadémia vzdelávania), vytvárali sme na vlastnej pôde študijné skupiny. S kolegami sme mohli reflektovať jednotlivé aktivity, spolupracovať v tíme, navzájom si pomáhať pri tvorbe prezentácií. Okrem formálneho (udelenie oficiálneho dokladu o jeho absolvovaní), je potrebné dať priestor aj neformálnemu (bez oficiálneho dokladu), informálnemu vzdelávaniu, riadenému i neorganizovanému sebvzdelávaniu učiteľov. Investície do vzdelávania zamestnancov sú nevyhnutné pre napĺňanie cieľov školy.

Záver

Štandardizácia profesijných kompetencií učiteľa je pre jeho hodnotenie a ďalší rozvoj nesporne potrebná. Pre vedenie školy je dôležité identifikovať kompetencie svojich učiteľov, ktoré vzhľadom na ich nedostatočné zastúpenie a žiaduce potreby je nevyhnutné prioritne rozvíjať.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV:

1. ČERNOTOVÁ, M. - DRGA, L. - KASÁČOVÁ, B. et al.: Konceptia profesijného rozvoja učiteľov v kariérom systéme. In: *Pedagogické rozhľady*, roč. 15, 2006, č. 3, s. 1 - 26.
2. GAVORA, P.: *Sprievodca metodológiou kvalitatívneho výskumu*. 1. vyd. Bratislava : Regent, 2006. ISBN 80-88904-46-3
3. KOLEKTÍV: *Profesijný rozvoj učiteľa*. 1. vyd. Prešov : Metodicko-pedagogické centrum v Prešove, 2006. ISBN 80-8045-431-0
4. ŠVARÍČEK, R. - ŠEĐOVÁ, K. et al.: *Kvalitatívni výzkum v pedagogických vedách*. 1. vyd. Praha : Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0

Summary: The article aims to inform the reader of the results of qualitative research - mapping the levels of competences of pedagogical staff at specific primary schools. On the basis of a comparison between the present level and the desired level, it is possible to describe the possibilities for their further development.

RECENZIE

NOVÝ VÝKLADOVÝ SLOVNÍK Z PEDAGOGIKY

ŠVEC, Š.: Anglicko-slovenský lexikón pedagogiky a andragogiky. Bratislava: IRIS, 2008. 323 S. ISBN 978-80-89256-21-1

Jana Handzelová, Štátna školská inšpekcia, Banská Bystrica

Dlhoročná práca autora založená na excerpovaní vedeckej literatúry z anglofónnej oblasti, bohaté skúsenosti z práce v Terminologickej komisii Ministerstva školstva SR, vedecká a publikačná činnosť, vyústili do tvorby anglicko-slovenského prekladového a výkladového slovníka, ktorý vyšiel v nakladateľstve IRIS v roku 2008.

Š. Švec sa problematike usústavnienia pedagogickej a andragogickej terminológie venuje od roku 1970. Podieľal sa na príprave systematického heslára pre Pedagogickú encyklopédiu Slovenska (Švec 1977), systémový prístup k riešeniu terminologických otázok uplatnil v Didaktike (Švec 1988).

Lexikón je štvrtým a rozšíreným vydaním verzie, ktorá bola publikovaná ako prídavná časť monografie Základné pojmy v pedagogike a andragogike (Bratislava: IRIS, 1995). Na rozdiel od iných dostupných slovníkov sú v lexikóne termíny usporiadané v kontexte s nadradenými, súradnými a podradenými synonymickými pojmami podľa pravidla najbližšieho

rodu a druhotného rozdielu. Lexikón obsahuje pedagogické a andragogické termíny, ktoré sú tematicky zviazané so systémami vzdelávania, s procesom vyučovania a učenia sa a s vyhodnotením výsledkov tohto procesu. Autor sa pri výbere termínov zamerával hlavne na tie, ktoré nemajú jednoznačný preklad a výklad, resp. sa svojím významom líšia od slovenských ekvivalentov. Termíny sú zoradené podľa anglickej abecedy a sú vysvetlené obsiahlejšími definíciami. Slovenské termíny anglických ekvivalentov sú uvedené vo vecnom registri, ktorý plní úlohu prekladového slovníka.

Náučný slovník Š. Šveca svojou jedinečnosťou vyplní prázdne miesto v rozvoji slovenskej pedagogickej a andragogickej terminológie, prispieva k spresneniu a ustáleniu odbornej terminológie v ústnej i písomnej forme komunikácie, je prostriedkom pre poznanie a nadviazanie kultúrnych kontaktov s okolitým svetom. Slovník sa uchádza o funkciu terminologickej pomôcky v spoločenskom a individuálnom živote akademickej i laickej verejnosti.

NAD ZBORNÍKOM PRACOVNÍKOV KATEDRY ANGLICKÝCH A AMERICKÝCH ŠTÚDIÍ FHV UNIVERZITY MATEJA BELA

**Teória a prax prípravy učiteľov anglického jazyka 5. Banská Bystrica : FHV UMB, 2007.
ISBN 80-8055-838-8**

Jozef Medvecký, Gymnázium P. O. Hviezdoslava, Dolný Kubín

Máme pred sebou v poradí už piaty zborník pracovníkov Katedry anglistiky a amerikanistiky, Fakulty humanitných vied UMB v Banskej Bystrici.

Pomerne široko koncipovaný zborník umožňuje dať priestor nielen aktuálnej problematike prípravy budúcich učiteľov anglického jazyka, ale poukázať aj na širšie otázky jednotlivých filologických disciplín. Prispievatelia prezentujú hlavne najnovšie výsledky svojich vedeckovýskumných aktivít z didaktiky anglického jazyka, literatúry a lingvistiky.

Jana Šavelová sa v príspevku *Rozvíjanie ústneho prejavu v ESP pri práci v skupinových organizačných formách* zaoberá problematikou skupinovej organizačnej formy vyučovania a rozvíjaniu ústneho prejavu pre potreby angličtiny pre špeciálne účely (ESP). Napriek tomu, že dnešná doba smeruje ľuďk súťaživosti a individualizmu, v živote je rovnako dôležité spoluzitie a spolupráca. Najlepším prostriedkom spájania a zblížovania ľudí je komunikácia. Zvládnuť prepojenosť rôznych kultúr nám pomáhajú cudzie jazyky. Najlepším spôsobom akosi osvojiť a zdokonaľiť komunikatívnu zručnosť ústneho prejavu je výber čo najvhodnejšej organizačnej formy vyučovania. Úlohou učiteľa je umožniť čo najväčšiemu počtu študentov v triede komunikáciu v cudzom jazyku. Takúto možnosť najlepšie umožní práca v skupine. Jej veľkou výhodou je fakt, že ľahko umožní prechod od prezentácie k produkcii a hlavnú úlohu v takto organizovanom procese preberajú samotní študenti. Hoci práca vo dvojici a v skupine poskytuje veľké výhody, sú tu aj nevýhody a problémy. Učiteľ si ich musí byť vedomý a byť pripravený na ich riešenie.

Článok Petry Jesenskej *Je plánový jazyk riešením pre Úniu?* rozoberá výhody i nevýhody zavedenia esperanta do jazykovej praxe na nadnárodnej celoeurópskej úrovni a riziká spojené s jeho používaním. Pre esperanto, ako najrozšírenejší plánový (resp. umelý jazyk), sú charakteristické princípy demokracie, vzdelávania na nadnárodnej úrovni, pedagogickej efektívnosti, multilingválnosti, jazykových práv, jazykovej diverzity i ľudskej emancipácie. Direktívne presadzovanie jediného, hoci plánového jazyka, je autorkou článku spochybnené z dôvodov jazykových aj extralingválnych.

Cieľom článku E. Homolovej *Rodovo citlivá výchova na hodinách anglického jazyka* je poukázať na základné otázky rodovo citlivej pedagogiky zo všeobecného hľadiska a ilustrovať ich príkladmi zo školskej praxe. Pozornosť venuje hlavne učebným materiálom a to učebniciam anglického jazyka, ktoré sa bežne používajú na našich základných školách. Záujem o túto základnú učebnú pomôcku podnietil názor odborníkov, že učebnice, oficiálne schválené štátom, predstavujú ideálny model spoločenského usporiadania.

Obrazy mužskosti a ženskosti, a s nimi spojené rodové stereotypy, s ktorými sú deti v učebniciach konfrontované, tak dostávajú do určitej miery kodifikačný charakter. Je zaujímavé zistiť, či aj učebnice anglického jazyka, ktoré napísali autori a autorky z anglicky hovoriacich krajín a ktoré sa bežne používajú v Európskej únii, uvádzajú príklady rodovo stereotypného správania. Pri analýze učebníc z rodového hľadiska sa autorka venuje hlavne obrázkom, témam a jazyku.

Príspevok A. Štulajterovej *Sociologické a lingvistické aspekty rodovo citlivého jazyka v angličtine a v slovenčine* vychádza z pojmov rodová socializácia, rodové stereotypy v správaní a rodovo citlivý jazyk. Autorka podrobne analyzuje generické maskulínium, ako jeden z najfrekvencovanejších prípadov rodovo necitlivého jazyka. Na príklade konkrétneho jazykového materiálu - výrazov s lexikálnymi morfémmi *man.../woman...* v iniciálnej pozícii - A. Štulajterová interpretuje prípady výskytu rodovo necitlivého jazyka v angličtine.

Dva z literárne zameraných príspevkov reagujú na blížiace sa 120-te výročie narodenia jediného amerického nositeľa Nobelovej ceny za dramatickú tvorbu - Eugena Gladstona O'Neilla.

Prehľadová štúdia Renaty Horkavej „*1888-2008 - 100 rokov literárnej kritiky k dielu Eugena O'Neilla*” sa zameriava na takmer sto rokov literárnej kritiky, venovanej dielu tohto pioniera americkej drámy. Poskytuje systematický prehľad amerických aj európskych kritických štúdií, zameraných na O'Neillove hry a štýl. Táto štúdia predstavuje vynikajúci zdrojový materiál pre odborníkov na O'Neillovu tvorbu a ďalší výskum jeho dramatického diela.

Analyticko-interpretáčna štúdia Jany Javorčíkovej „*Za hranicami melodrámy - dramatický potenciál hier mora Eugena O'Neilla*” analyzuje jednoaktovky (*Cesta východ do Cardiffu, Dlhá cesta domov, Olej, Pod karibským mesiacom, Tam, kde je kríž a Povraz*), tohto nositeľa Nobelovej ceny za literatúru. Autorka sa zameriava na O'Neillov umelecký prínos pre žáner melodrámy, predovšetkým psychologickú a etickú komplexnosť jeho postáv a interpretačnú nejednoznačnosť, novátorsky avantgardnú pre dobu, v ktorej O'Neill tvoril a príznačnú skôr pre postmodernu. Obidve štúdie vhodne dopĺňajú chýbajúce informácie o tvorbe tohto prestížneho autora pre slovenského aj európskeho diváka a čitateľa.

V poslednom príspevku o spisovateľke Eve Hoffmanovej sa Ivan Zelenka venuje životu a tvorbe predstaviteľky druhej generácie spisovateľov po holokauste a približuje problémy, ktoré predstavitelia tejto generácie musia riešiť.

NÁVRH PROFESIJNÝCH ŠTANDARDOV UČITEĽOV

MAJSTER ODBORNEJ VÝCHOVY (DISKUSIA)

Marián Valent, MPC Bratislava, alokované pracovisko Banská Bystrica

Anotácia: Profesionálne štandardy pre pozíciu majstra odbornej výchovy sú spracované na základe klasifikačného rámca profesionálnych kompetencií tejto kategórie pedagogického zamestnanca. Model kompetenčného profilu je využitý aj pri tvorbe v tomto príspevku predloženého návrhu.

KLúčové slová: profesionálny rozvoj, kariérny rast, profesionálne štandardy, profesionálne kompetencie

Predložený návrh profesionálnych štandardov pre majstrov odbornej výchovy vznikol na základe koncepcie profesionálneho rozvoja pedagogických zamestnancov, ktorý schválila vláda SR. Požiadavky na vzdelanie aj výkon majstrov odbornej výchovy sa neustále zvyšujú. Ide o významnú profesiu v odbornom školstve, ktorá je, bohužiaľ, nepochopená aj v radoch odborníkov a vedúcich pedagogických zamestnancov. Na mnohých (ak nie všetkých) odborných školách sa odborný výcvik stal úsekom, ktorý má pre školu vytvárať dodatočné finančné zdroje. A tak sa mlčky z pedagogického zamestnanca - majstra odbornej výchovy stal majster vo výrobe (prevádzke, dielni, ...), ktorý má vytvárať zisk s neprofesionálnou pracovnou silou. Študent strednej odbornej školy sa prišiel do školy profesii naučiť a nie, v niektorých prípadoch od prvého dňa na odbornom výcviku, prinášať škole zisk. Je jasné, že aj produktívna práca, ako jedna z možností, prichádza v odbornom výcviku do úvahy. Avšak nemala by byť jedinou a role majstra odbornej výchovy by nemala byť odoprená jej pedagogická rovina. Bez nej by totiž mohol pracovať na tejto pozícii ktorýkoľvek odborník v tej ktorej oblasti. V prípade odborného predmetu - odborný výcvik ide okrem rozvoja profesionálnych kompetencií študenta aj o rozvoj ďalších kompetencií, ktoré môže sprostredkovať práve kvalifikovaný majster odbornej výchovy (ďalej MOV). Po počiatkovej kvalifikácii - doplnkové pedagogické štúdium, resp. bakalárske štúdium pre MOV nejavia záujem o pedagogické vzdelávanie nielen samotní majstri, ale ani ich nadriadení.

Príprava profesionálnych štandardov pre túto pedagogickú pozíciu bola aj z týchto dôvodov pre autora predslovu veľmi dôležitá. Je nevyhnutné posunúť MOV do kategórie pedagogických zamestnancov vo vnímaní všetkých aktérov života v strednej odbornej škole. Predpokladom preto sú aj predložené návrhy profesionálnych štandardov.

Pri tvorbe profesionálnych štandardov boli vymedzené tri základné dimenzie (Kasáčová - Kosová, 2006):

- kompetencie orientované na žiaka,
- kompetencie orientované na edukačný proces,
- kompetencie orientované na sebarozvoj MOV.

Profesionálny štandard je normatív, ktorý vymedzuje nevyhnutné profesionálne kompetencie pre štandardný výkon pedagogického zamestnanca (Pavlov - Valica, 2006).

Profesionálny štandard (Pavlov - Valica, 2006):

- definuje predpísané kvalifikačné predpoklady,
- definuje komplex preukázateľných spôsobilostí MOV vyjadrený vedomosťami, zručnosťami, postojmi a indikátormi kvality spolu s nástrojmi merania,
- vyjadruje spoločný základ profesie orientovanej na rozvoj žiaka, kvalitu edukačného procesu a profesionálny sebarozvoj,
- vytvára základ pre systém profesionálneho rastu MOV.

Dôležitým posunom pre pozíciu MOV je aj možnosť gradovať svoje profesionálne kompetencie počas vlastnej profesionálnej dráhy. Aj MOV môžu podľa pripravovanej legislatívy dosiahnuť kariérne stupne:

1. stupeň - začínajúci MOV,
2. stupeň - samostatný MOV,
3. stupeň - MOV s prvou atestáciou,
4. stupeň - MOV s druhou atestáciou.

Túto možnosť doteraz MOV nemali a autor dúfa, že aj majstrov táto ponuka rozvíjať svoje odborné aj pedagogické kompetencie zaujme a po schválení príslušnej legislatívy prejavia o svoj profesionálny rozvoj zvýšený záujem. Zvýšením svojich profesionálnych kompetencií splní totiž aj MOV podmienku na postup do vyššej platovej triedy, príp. získanie kreditového príplatku.

V texte návrhu profesionálneho štandardu je vyznačené „hrubým písmom“ postupné zvyšovanie nárokov na kompetencie spojené so zvyšujúcim sa kariérnym stupňom od začínajúce MOV až po MOV s 2. atestáciou. Pri jednotlivých kompetenciách sú uvedené aj indikátory, ktoré umožňujú MOV aj riaditeľovi školy identifikovať úroveň jeho kompetencií. Úroveň kompetencií MOV sa zisťuje prostredníctvom navrhnutých nástrojov.

Záver

Autor predslovu dúfa, že jeho text je dostatočne provokatívny na to, aby čitatelia na rôznych pozíciách v strednom odbornom školstve zareagovali na predložený návrh. Čitatelia, ktorí majú záujem možnosť reakcie využiť, môžu vyplniť anketu, ktorá je zverejnená na internetovej stránke časopisu www.rozhlady.pedagog.sk. Uvedenú anketu je potrebné odoslať na adresu: stankovicova@mpcbb.sk. Anketa bude zverejnená a odpovedať na ňu môžete do 28. februára 2009.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV:

Profesionálny rozvoj učiteľa. 1.vyd. Prešov : MPC, 2006. 161s. ISBN 80-8045-431-0

Summary: The author present a discussion of the recommendation of professional standards for master of technical education.

Profesijný štandard – začínajúci majster odbornej výchovy

Profesijný štandard: majster odbornej výchovy			
Kategoría: majster odbornej výchovy			
Doterajšie zaradenie: (podľa vyhlášky MŠ SR č. 41/1996 Z. z.) majster odbornej výchovy			
Kvalifikačný predpoklad: podľa platnej legislatívy			
Kariérny stupeň: I. stupeň – začínajúci majster odbornej výchovy			
Kompetenčný profil			
Dimenzia	Kompetencia	Špecifické spôsobilosti (vedomosti, zručnosti, postoje)	Indikátory
1 Žiak	1.1 identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka	1.1.1 poznať zákonitosti psychického vývoja a osobností žiaka príslušného vekového obdobia	Indikátory: - portfólio z pedagogickej praxe - štátna skúška z pedagogicko-psychologického základu odboru učiteľstva Nástroje: - analýza portfólia
		1.1.2 poznať metódy identifikácie individuálnych charakteristík žiaka	
		1.1.3 akceptovať individualitu každého žiaka	
	1.2 identifikovať psychické a sociálne faktory jeho učenia sa	1.2.1 poznať štýly učenia sa žiakov	
		1.2.2 poznať metódy identifikácie štýlov učenia a individuálnych edukačných potrieb žiakov (intaktní, žiaci so špeciálnymi potrebami)	
		1.2.3 akceptovať rôzne spôsoby učenia sa žiaka v závislosti od psychických, fyzických a sociálnych podmienok	
	1.3 identifikovať sociokultúrny kontext rozvoja žiaka	1.3.1 poznať odlišnosti kultúr v multikultúrnom prostredí a ich vplyv na osobnosť žiaka	
		1.3.2 poznať metódy zisťovania individuálnych charakteristík žiaka vychádzajúcich z jeho sociokultúrneho prostredia (sociálne znevýhodneného prostredia)	
		1.3.3 akceptovať odlišnosti žiaka bez predsudkov a stereotypov	
2 Edukačný proces	RIADENIE VYUČOVACIEHO PROCESU		
	2.1 ovládať obsah ním vyučovacích predmetov	2.1.1 mať vedomosti a zručnosti zo svojho odboru vrátane interdisciplinárnych väzieb	Indikátory: - portfólio z pedagogickej praxe - štátna skúška z pedagogicko-psychologického základu odboru učiteľstva - doklady o odbornej spôsobilosti podľa legislatívy Nástroje: - analýza portfólia
		2.1.2 poznať základné pedagogické dokumenty (štátny vzdelávací program, učebné osnovy, vzdelávacie štandardy,...)	
	2.2 schopnosť plánovať a projektovať vyučovanie	2.2.1 poznať problematiku plánovania a projektovania výchovno-vzdelávacieho procesu v kontexte s ŠVP, štandardom a rozvojom kľúčových kompetencií študenta	
		2.2.2 vedieť plánovať a projektovať výchovno-vzdelávací proces v kontexte so štátnym vzdelávacím programom a v súlade s kľúčovými kompetenciami žiaka	
		2.2.3 vytvoriť individuálny výchovno-vzdelávací plán pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	
	2.3 schopnosť stanoviť ciele vyučovania orientované na žiaka	2.3.1 poznať kritériá tvorby výchovno-vzdelávacích cieľov	
		2.3.2 vedieť vymedziť ciele učenia sa žiakov orientované na rozvoj ich kompetencií	
		2.3.3 akceptovať špecifiká podmienok za účelom variovania cieľov	
	2.4 schopnosť psychodidaktickej analýzy učiva	2.4.1 poznať zákonitosti didaktickej analýzy učiva vo vzťahu k cieľom	
		2.4.2 aplikovať postupy didaktickej analýzy učiva pri výbere základného a rozvíjajúceho učiva s akcentom na psychodidaktické špecifiká (kontext s výchovno-vzdelávacími cieľmi a individuálnymi potrebami žiakov)	
		2.4.3 vedieť k cieľom a obsahu učiva navrhnúť učebné činnosti, úlohy pre žiakov a kritériá úspešnosti	
	2.5 schopnosť výberu a realizácie vyučovacích foriem a metód	2.5.1 poznať metódy a formy podporujúce aktívne učenia sa žiakov	
2.5.2 vedieť vybrať adekvátne formy a metódy na realizáciu učebných činností žiakov			

		2.5.3	identifikovať sa s vybranou formou a metódou		
2.6	schopnosť hodnotiť priebeh a výsledky vyučovania a učenia sa žiaka	2.6.1	poznať spôsoby hodnotenia žiaka a ich psychodidaktické aspekty		
		2.6.2	vedieť stanoviť kritériá hodnotenia úspešnosti žiaka		
		2.6.3	vedieť hodnotiť žiakov vzhľadom na ich vývinové a individuálne charakteristiky		
VYTVÁRANIE PODMIENOK EDUKÁCIE					
2.7	schopnosť vytvárať pozitívnu klímu triedy	2.7.1	poznať význam pozitívnej klímy a podnecujúceho prostredia v triede a faktory, ktorými ich môžeme vytvárať, príp. podporovať	Indikátory: - pedagogický denník z pedagogickej praxe - portfólio z pedagogickej praxe Nástroje: - analýza záznamov pedagogického denníka - analýza portfólia	
		2.7.2	vedieť komunikovať so žiakmi a vytvárať priaznivú emocionálnu, pracovnú a sociálnu klímu v triede a prostredie podporujúce rozvoj osobnosti žiaka		
		2.7.3	akceptovať klímu triedy ako faktor ovplyvňujúci školskú úspešnosť a osobnosť žiaka		
2.8	schopnosť vytvárať a využívať materiálne a technologické zázemie vyučovania	2.8.1	poznať základné didaktické a informačno-technologické prostriedky		
		2.8.2	vedieť vybrať, vytvoriť a navrhnuť využitie vhodných pomôcok a didaktických prostriedkov vrátane IKT		
		2.8.3	mať pozitívny postoj k moderným učebným pomôckam a IKT		
OVPLYVŇOVANIE OSOBNOSTNÉHO ROZVOJA ŽIAKA					
2.9	schopnosť ovplyvňovať personálny rozvoj žiaka	2.9.1	poznať stratégie a metódy personálneho rozvoja žiaka (sebapoznania, sebauvedomenia, sebahodnotenia, sebaúcty, sebadôvery, sebaregulácie a sebarealizácie)	Indikátory: - portfólio z pedagogickej praxe Nástroje: - analýza portfólia	
		2.9.2	aplikovať stratégie a metódy podľa individuálnych potrieb žiaka		
		2.9.3	akceptovať a oceňovať personálne zručnosti žiaka		
2.10	schopnosť rozvíjať sociálne zručnosti a postoje žiakov	2.10.1	poznať stratégie a metódy sociálneho rozvoja žiakov		
		2.10.2	aplikovať stratégie a metódy sociálneho rozvoja žiakov (komunikácia, empatia, asertivita, vzájomná pomoc, darovanie, delenie sa, kooperácia)		
		2.10.3	akceptovať a oceňovať sociálne zručnosti žiaka		
2.11	schopnosť prevencie a nápravy sociálno-patologických javov a porúch správania sa žiaka	2.11.1	poznať spôsoby identifikácie sociálno-patologických javov, poznať spôsoby prevencie sociálno-patologických javov		
		2.11.2	vedieť didakticky zapracovať do obsahu vzdelávania riziká sociálno-patologických javov		
		2.11.3	oceňovať pozitívne prejavy v správaní sa žiaka		
3. Sebarozvoj učiteľa	3.1	schopnosť profesijného rastu a sebarozvoj	3.1.1	poznať svoje osobné dispozície, hodnoty, silné a slabé stránky pre využitie v pedagogickej práci	Indikátory: - v rozhovore prezentovaný plán profesijného rozvoja - súbor certifikátov, diplomov o ďalšom vzdelávaní mimo študijného programu. Nástroje: - analýza plánu vzhľadom na rozvoj kompetencií začínajúceho MOV
			3.1.2	poznať trendy vývoja spoločnosti a trendy v oblasti výchovy a vzdelávania	
			3.1.3	vedieť reflektovať a hodnotiť vlastnú pedagogickú činnosť v tímovej spolupráci (cvičný učiteľ, metodik)	
			3.1.4	vedieť stanoviť ciele profesijného rozvoja na základe vlastných vzdelávacích potrieb a výsledkov pregraduálneho vzdelávania	
			3.1.5	využívať informačno-komunikačné technológie v profesijnom rozvoji	
			3.1.6	využívať cudzí jazyk v profesijnom rozvoji	
	3.2	schopnosť identifikovať sa s profesijnou rolou a školou	3.2.1	poznať poslanie a ciele učiteľskej profesie	Indikátory: - postojový dotazník, profesiogram Nástroje: - analýza výsledkov postojového dotazníka
3.2.2			vystupovať ako reprezentant profesie		
3.2.3			poznať sociálnych partnerov a poznať možnosti komunikácie s nimi		

Profesijný štandard – majster odbornej výchovy

Profesijný štandard: majster odbornej výchovy			
Kategória: majster odbornej výchovy			
Doterajšie zaradenie: (podľa vyhlášky MŠ SR č. 41/1996 Z. z.) majster odbornej výchovy			
Kvalifikačný predpoklad: vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa (Bc. v pedagogických študijných odboroch), vzdelanie podľa Vyhlášky MŠ SR č. 41/1996 Z.z.			
Kariérny stupeň: II. stupeň – samostatný majster odbornej výchovy			
Kompetenčný profil			
Dimenzia	Kompetencia	Špecifické spôsobilosti (vedomosti, zručnosti, postoje)	Indikátory Nástroje
1 Žiak	1.1 identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka	1.1.1 poznať zákonitosti psychického vývoja a osobitostí žiaka príslušného vekového obdobia	Indikátory: záznamy (závery) zo spätnej väzby, výsledky práce žiakov Nástroje: spätná väzba od žiakov, rodičov, pozorovanie činnosti MOV, analýza záznamov MOV o žiakoch
		1.1.2 vedieť identifikovať individuálne charakteristiky žiaka	
		1.1.3 akceptovať individualitu každého žiaka	
	1.2 identifikovať psychické a sociálne faktory jeho učenia sa	1.2.1 poznať štýly učenia sa žiakov príslušného vekového obdobia	Indikátory: záznamy o žiakoch so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, výsledky práce žiakov, individuálny vzdelávací plán žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (IVP) Nástroje: pozorovanie činnosti MOV, spätná väzba od žiakov, rodičov (ankety, dotazníky, rozhovory,...), analýza záznamov MOV o žiakoch, analýza plánov
		1.2.2 vedieť identifikovať individuálne edukačné potreby žiakov (intaktní, žiaci so špeciálnymi potrebami)	
		1.2.3 akceptovať rôzne spôsoby učenia sa žiaka v závislosti od psychických, fyzických a sociálnych podmienok	
	1.3 identifikovať sociokultúrny kontext rozvoja žiaka	1.3.1 poznať odlišnosti kultúr v multikultúrnom prostredí a ich vplyv na osobnosť žiaka	Indikátory: záznam o komunikácii s rodičmi žiakov, rodinná anamnéza pre potreby edukačného procesu Nástroje: spätná väzba od žiakov, rodičov, analýza dokumentácie
		1.3.2 vedieť zistiť individuálne charakteristiky žiaka vychádzajúce z jeho sociokultúrneho prostredia	
		1.3.3 akceptovať odlišnosti žiaka bez predsudkov a stereotypov	
2 Edukačný proces	RIADENIE VYUČOVACIEHO PROCESU		
	2.1 ovládať obsah odboru vyučovacích predmetov	2.1.1 mať vedomosti a zručnosti zo svojho odboru vrátane interdisciplinárnych väzieb	Indikátory: časovo-tematický plán učiva, projekt učenia sa žiaka v tematickom celku, vo vyučovacej jednotke,.. korigovaný projekt učenia sa, individuálny vzdelávací plán žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (IVP) Nástroje: analýza časovo-tematických plánov a projektov učenia sa žiaka so zameraním na kompetenčný profil žiaka
		2.1.2 poznať základné pedagogické dokumenty (učebné osnovy, vzdelávacie štandardy,...)	
	2.2 schopnosť plánovať a projektovať vyučovanie	2.2.1 poznať problematiku plánovania a projektovania výchovno-vzdelávacieho procesu	
		1.1.4 vedieť plánovať a projektovať výchovno-vzdelávací proces v kontexte so štátnym a školským vzdelávacím programom v súlade s požadovanými odbornými zručnosťami a kľúčovými kompetenciami žiaka	
2.2.3 vedieť reflektovať skutočný proces učenia sa a porovnať ho s naprojektovaným procesom			
2.2.4 vedieť navrhnúť korekcie a zámery v projektovaní ďalšieho procesu učenia sa			

	2.2.5 v spolupráci s ostatnými pedagogickými zamestnancami vytvoriť individuálny výchovno – vzdelávací plán pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	
2.3 schopnosť stanoviť ciele vyučovania orientované na žiaka	2.3.1 poznať kritériá tvorby výchovno-vzdelávacích cieľov 2.3.2 vedieť vymedziť ciele učenia sa žiakov orientované na rozvoj ich odborných zručností a kompetencií	Indikátory: písomne formulovaný edukačný cieľ a kritériá jeho dosiahnutia žiakmi Nástroje: analýza edukačného cieľa so zameraním na rozvoj kompetencií žiaka
2.4 schopnosť psychodidaktickej analýzy učiva	2.4.1 poznať zákonitosti psychodidaktickej analýzy učiva 2.4.2 vybrať základné zručnosti potrebné pre zvládnutie odboru v kontexte s výchovno-vzdelávacími cieľmi a individuálnymi potrebami žiakov 2.4.3 vedieť k cieľom a obsahu učiva navrhnúť učebné činnosti, úlohy pre žiakov a kritériá plnenia činností a úloh	Indikátory: úlohy a učebné činnosti žiakov Nástroje: pozorovanie činnosti MOV, analýza úloh a učebných činností
2.5 schopnosť výberu a realizácie vyučovacích foriem a metód	2.5.1 poznať metódy a formy podporujúce aktívne učenia sa žiakov 2.5.2 vedieť vybrať formy a metódy na realizáciu učebných činností žiakov 2.5.3 využívať vybrané metódy a formy vo vyučovacom procese	Indikátory: príprava MOV , projekt vyučovacej jednotky Nástroje: pozorovanie činnosti MOV, spätná väzba od žiakov
2.6 schopnosť hodnotiť priebeh a výsledky vyučovania a učenia sa žiaka	2.6.1 poznať spôsoby hodnotenia žiaka a ich psychodidaktické aspekty 2.6.2 vedieť stanoviť kritériá hodnotenia úspešnosti žiaka 2.6.3 vedieť hodnotiť žiakov vzhľadom na ich vývinové a individuálne charakteristiky	Indikátory: kritériá a nástroje hodnotenia úspešnosti žiaka, výsledky žiakov Nástroje: analýza kritérií, nástrojov hodnotenia a výsledkov žiakov, spätná väzba od žiakov a rodičov
VYTVÁRANIE PODMIENOK EDUKÁCIE		
2.7 schopnosť vytvárať pozitívnu klímu triedy	2.7.1 poznať faktory utvárania klímy v skupine 2.7.2 vedieť efektívne komunikovať so žiakmi a vytvárať priaznivú emocionálnu, pracovnú a sociálnu klímu v skupine a prostredie podporujúce rozvoj osobnosti žiaka 2.7.3 vedieť efektívne komunikovať v komunite učiteľov danej triedy	Indikátory: sformulované pravidlá práce v skupine Nástroje: spätná väzba od žiakov, rodičov a učiteľov, pozorovanie činnosti MOV
2.8 schopnosť vytvárať a využívať materiálne a technologické zázemie vyučovania	2.8.1 poznať moderné materiálne a technologické prostriedky 2.8.2 vybrať, vytvárať a využívať vhodné pomôcky a didaktické prostriedky vrátane IKT	Indikátory: úlohy a učebné činnosti Nástroje: analýza úloh a učebných činností so zameraním na výber prostriedkov, IKT, pozorovanie činnosti MOV
OVPLYVŇOVANIE OSOBNOSTNÉHO ROZVOJA ŽIAKA		
2.9 schopnosť ovplyvňovať personálny rozvoj žiaka	2.9.1 poznať metódy a stratégie personálneho rozvoja žiaka (sebapoznania, sebauvedomenia, sebahodnotenia, sebaúcty, sebadôvery, sebaregulácie a sebarealizácie) 2.9.2 aplikovať metódy a stratégie podľa individuálnych potrieb žiaka 2.9.3 oceňovať personálne zručnosti žiaka	Indikátory: výsledky spätnej väzby od žiakov, produkty učebnej činnosti žiakov, záznam o komunikácii s rodičmi žiakov Nástroje: analýza záznamov, žiackych produktov, pozorovanie činnosti MOV
2.10 schopnosť rozvíjať sociálne zručnosti a postoje žiakov	2.10.1 poznať metódy sociálneho rozvoja žiakov 2.10.2 aplikovať metódy sociálneho rozvoja žiakov (komunikácia, empatia, asertivita, vzájomná pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca) 2.10.3 oceňovať sociálne zručnosti žiaka	Indikátory: výsledky spätnej väzby, výsledky zisťovania klímy skupiny, úlohy a učebné činnosti, zvolené edukačné metódy Nástroje: analýza výsledkov, pozorovanie činnosti MOV
2.11 schopnosť prevencie a nápravy sociálno-patologických javov a porúch	2.11.1 poznať riziká sociálno – patologických javov a možnosti primárnej prevencie a nápravy	Indikátory: záznamy z pozorovania MOV a riešenia sociálno-

	správania sa žiaka	2.11.2 rozpoznať sociálno-patologické prejavy správania sa žiakov a spolupracovať s odborníkmi	patologického javu, spolupráca s učiteľmi a odborníkmi, výsledky spätnej väzby od žiakov, rodičov, iných
		2.11.3 oceňovať pozitívne prejavy v správaní sa žiaka	Nástroje: analýza záznamov, pozorovanie činnosti MOV
3. Sebarozvoj učiteľa	3.1 schopnosť profesijného rastu a sebarozvoj	3.1.1 poznať svoje osobné dispozície, hodnoty, silné a slabé stránky a dokáže ich využiť v pedagogickej práci	Indikátory: výsledky hodnotiaceho rozhovoru, autodiagnostika MOV, plán osobného a profesijného rozvoja, prezentácia využitia inovácií v edukačnom procese (PK, MZ, interné vzdelávanie,...) Nástroje: analýza plánu vzhľadom na rozvoj kompetencií MOV, hodnotiaci rozhovor, pozorovanie činnosti MOV, spätná väzba od žiakov, rodičov, učiteľov
		3.1.2 poznať trendy vývoja spoločnosti a trendy v oblasti odboru, výchovy a vzdelávania	
		3.1.3 vedieť reflektovať a hodnotiť vlastnú pedagogickú činnosť	
		3.1.4 vedieť stanoviť ciele profesijného rozvoja na základe vlastných vzdelávacích potrieb a potrieb školy a využívať možnosti kontinuálneho vzdelávania	
		3.1.5 využívať informačno-komunikačné technológie v profesijnom rozvoji	
		3.1.6 využívať cudzí jazyk v profesijnom rozvoji	
	3.2 schopnosť identifikovať sa s profesijnou rolou a školou	3.2.1 poznať poslanie a ciele školy	Indikátory: časovo-tematický plán a projekty vyučovania, analýza vlastnej výchovno-vzdelávacej činnosti za školský rok (strategické obdobie), tímová práca pri tvorbe vízie, hodnôt a strategických cieľov, obhajoba a prezentácia školy na verejnosti (prejavená lojalita ku škole) Nástroje: analýza plánov a projektov, spätná väzba, pozorovanie činnosti MOV
		3.2.2 vystupovať ako reprezentant profesie, školy	
		3.2.3 vedieť sa stotožniť s rolou facilitátora	
		3.2.4 efektívne komunikovať so sociálnymi partnermi	

Profesijný štandard – majster odbornej výchovy s 1. atestáciou

Profesijný štandard: majster odbornej výchovy			
Kategória: majster odbornej výchovy			
Doterajšie zaradenie: (podľa vyhlášky MŠ SR č. 41/1996 Z. z.) majster odbornej výchovy			
Kvalifikačný predpoklad: vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa (Bc. v pedagogických študijných odboroch), vzdelanie podľa Vyhlášky MŠ SR č. 41/1996 Z.z.			
Kariérny stupeň: III. stupeň – majster odbornej výchovy s 1. atestáciou			
Kompetenčný profil			
Dimenzia	Kompetencia	Špecifické spôsobilosti (vedomosti, zručnosti, postoje)	Indikátory, nástroje
1 Žiak	1.1 identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka	1.1.1 poznať zákonitosti psychického vývoja a osobitostí žiaka príslušného vekového obdobia	Indikátory: záznamy (závery) zo spätnej väzby výsledky práce žiakov Nástroje: spätná väzba od žiakov, rodičov, pozorovanie činnosti MOV, analýza záznamov MOV o žiakoch
		1.1.2 vedieť identifikovať individuálne charakteristiky žiaka	
		1.1.3 akceptovať individualitu každého žiaka	
	1.2 identifikovať psychické a sociálne faktory jeho učenia sa	1.2.1 poznať štýly učenia sa žiakov príslušného vekového obdobia	Indikátory: záznamy o žiakoch so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, výsledky práce žiakov, individuálny vzdelávací plán žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (IVP) Nástroje: pozorovanie činnosti MOV, spätná väzba od žiakov, rodičov (ankety, dotazníky, rozhovory,...), analýza záznamov MOV o žiakoch, analýza plánov
		1.2.2 vedieť identifikovať individuálne edukačné potreby žiakov (intaktní, žiaci so špeciálnymi potrebami)	
		1.2.3 akceptovať rôzne spôsoby učenia sa žiaka v závislosti od psychických, fyzických a sociálnych podmienok	
	1.3 identifikovať sociokultúrny kontext rozvoja žiaka	1.3.1 poznať odlišnosti kultúr v multikultúrnom prostredí a ich vplyv na osobnosť žiaka	Indikátory: záznam o komunikácii s rodičmi žiakov, rodinná anamnéza pre potreby edukačného procesu Nástroje: spätná väzba od žiakov, rodičov, analýza dokumentácie
		1.3.2 vedieť zistiť individuálne charakteristiky žiaka vychádzajúce z jeho sociokultúrneho prostredia	
		1.3.3 akceptovať odlišnosti žiaka bez predsudkov a stereotypov	
2 Edukačný proces	RIADENIE VYUČOVACIEHO PROCESU		
	2.1 ovládať obsah odboru vyučovacích predmetov	2.1.1 mať vedomosti a zručnosti zo svojho odboru vrátane interdisciplinárnych väzieb, sledovať vývoj v odbore a technológiách	Indikátory: časovo-tematický plán učiva, projekt učenia sa žiaka v tematickom celku, vo vyučovacej jednotke,... korigovaný projekt učenia sa, individuálny vzdelávací plán žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (IVP) Nástroje: analýza časovo-tematických plánov a projektov učenia sa žiaka so zameraním na kompetenčný profil žiaka
		2.1.2 poznať základné pedagogické dokumenty (štátny vzdelávací program, učebné osnovy, vzdelávacie štandardy,...)	
		2.1.3 podieľať sa na tvorbe školského vzdelávacieho programu	
	2.2 schopnosť plánovať a projektovať vyučovanie	2.2.1 poznať problematiku plánovania a projektovania výchovno-vzdelávacieho procesu	
		1.1.5 vedieť plánovať a projektovať výchovno-vzdelávací proces v kontexte so štátnym a školským vzdelávacím programom v súlade s požadovanými odbornými zručnosťami a kľúčovými kompetenciami žiaka	
2.2.3 vedieť reflektovať skutočný proces učenia sa a porovnať ho s naprojektovaným procesom			
2.2.4 vedieť navrhnúť korekcie a zámery v projektovaní ďalšieho procesu učenia sa			

	2.2.5 v spolupráci s ostatnými pedagogickými zamestnancami vytvoriť individuálny výchovno-vzdelávací plán pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	
2.3 schopnosť stanoviť ciele vyučovania orientované na žiaka	2.3.1 poznať kritériá tvorby výchovno-vzdelávacích cieľov 2.3.2 vedieť vymedziť ciele učenia sa žiakov orientované na rozvoj ich odborných zručností a kompetencií	Indikátory: písomne formulovaný edukačný cieľ a kritériá jeho dosiahnutia žiakmi Nástroje: analýza edukačného cieľa so zameraním na rozvoj kompetencií žiaka
2.4 schopnosť psychodidaktickej analýzy učiva	2.4.1 poznať zákonitosti psychodidaktickej analýzy učiva 2.4.3 vybrať základné zručnosti potrebné pre zvládnutie odboru v kontexte s výchovno-vzdelávacími cieľmi a individuálnymi potrebami žiakov 2.4.3 vedieť k cieľom a obsahu učiva navrhnúť učebné činnosti, úlohy pre žiakov a kritériá plnenia činností a úloh	Indikátory: úlohy a učebné činnosti žiakov Nástroje: pozorovanie činnosti MOV, analýza úloh a učebných činností
2.5 schopnosť výberu a realizácie vyučovacích foriem a metód	2.5.1 poznať inovačné metódy a formy podporujúce aktívne učenia sa žiakov 2.5.2 vedieť vybrať formy a metódy na realizáciu učebných činností žiakov 2.5.3 využívať inovačné metódy a formy vo vyučovacom procese	Indikátory: príprava MOV, projekt vyučovacej hodiny (jednotky) Nástroje: pozorovanie činnosti MOV, spätná väzba od žiakov
2.6 schopnosť hodnotiť priebeh a výsledky vyučovania a učenia sa žiaka	2.6.1 poznať spôsoby hodnotenia žiaka a ich psychodidaktické aspekty 2.6.2 vedieť stanoviť kritériá hodnotenia úspešnosti žiaka 2.6.3 vedieť hodnotiť žiakov vzhľadom na ich vývinové a individuálne charakteristiky	Indikátory: kritériá a nástroje hodnotenia úspešnosti žiaka, výsledky žiakov Nástroje: analýza kritérií, nástrojov hodnotenia a výsledkov žiakov, spätná väzba od žiakov a rodičov
VYTVÁRANIE PODMIENOK EDUKÁCIE		
2.7 schopnosť vytvárať pozitívnu klímu triedy	2.7.1 poznať faktory utvárania klímy v skupine 2.7.2 vedieť efektívne komunikovať so žiakmi a vytvárať priaznivú emocionálnu, pracovnú a sociálnu klímu v skupine a prostredie podporujúce rozvoj osobnosti žiaka 2.7.3 vedieť efektívne komunikovať v komunite učiteľov danej triedy	Indikátory: sformulované pravidlá práce v skupine Nástroje: spätná väzba od žiakov, rodičov a učiteľov, pozorovanie činnosti MOV
2.8 schopnosť vytvárať a využívať materiálne a technologické zázemie vyučovania	2.8.1 poznať moderné materiálne a technologické prostriedky 2.8.2 vybrať, vytvárať a využívať vhodné pomôcky a didaktické prostriedky vrátane IKT 2.8.3 tvoriť vlastné didaktické prostriedky výučby	Indikátory: úlohy a učebné činnosti Nástroje: analýza úloh a učebných činností so zameraním na výber prostriedkov, IKT, pozorovanie činnosti MOV
OVPLYVŇOVANIE OSOBNOSTNÉHO ROZVOJA ŽIAKA		
2.9 schopnosť ovplyvňovať personálny rozvoj žiaka	2.9.1 poznať metódy a stratégie personálneho rozvoja žiaka (seba-poznania, sebauvedomenia, sebahodnotenia, sebaúcty, sebadôvery, sebaregulácie a sebarealizácie) 2.9.2 aplikovať metódy a stratégie podľa individuálnych potrieb žiaka 2.9.3 oceňovať personálne zručnosti žiaka 2.9.4 rozvíjať sebareflexiu a podporovať sebahodnotenie žiakov 2.9.5 rozvíjať hodnotiace myslenie žiakov	Indikátory: výsledky spätnej väzby od žiakov, produkty učebnej činnosti žiakov, záznam o komunikácii s rodičmi žiakov Nástroje: analýza záznamov, žiackych produktov, pozorovanie činnosti MOV
2.10 schopnosť rozvíjať sociálne zručnosti a postoje žiakov	2.10.1 poznať metódy sociálneho rozvoja žiakov 2.10.2 aplikovať metódy sociálneho rozvoja žiakov (komunikácia, empatia, asertivita, vzájomná pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca) 2.10.3 oceňovať sociálne zručnosti žiaka	Indikátory: výsledky spätnej väzby, výsledky zisťovania klímy skupiny, úlohy a učebné činnosti, zvolené edukačné metódy Nástroje: analýza výsledkov, pozorovanie činnosti MOV

	2.11 schopnosť prevencie a nápravy sociálno-patologických javov a porúch správania sa žiaka	2.11.1 poznať riziká sociálno-patologických javov a možnosti primárnej prevencie a nápravy 2.11.2 rozpoznať sociálno-patologické prejavy správania sa žiakov a spolupracovať s odborníkmi 2.11.3 oceňovať pozitívne prejavy v správaní sa žiaka	Indikátory: záznamy z pozorovania MOV a riešenia sociálno-patologického javu, spolupráca s učiteľmi a odborníkmi Nástroje: analýza záznamov, pozorovanie činnosti MOV
3. Sebarozvoj učiteľa	3.1 schopnosť profesijného rastu a sebarozvoj	3.1.1 poznať svoje osobné dispozície, hodnoty, silné a slabé stránky a dokáže ich využiť v pedagogickej práci	Indikátory: výsledky hodnotiaceho rozhovoru, autodiagnostika MOV, plán osobného a profesijného rozvoja, prezentácia využitia inovácií v edukačnom procese (PK, MZ, interné vzdelávanie,...) Nástroje: analýza plánu vzhľadom na rozvoj kompetencií MOV, hodnotiaci rozhovor, pozorovanie činnosti učiteľa, spätná väzba od žiakov, rodičov, učiteľov
		3.1.2 poznať trendy vývoja spoločnosti a trendy v oblasti odboru, výchovy a vzdelávania	
		3.1.3 vedieť reflektovať a hodnotiť vlastnú pedagogickú činnosť	
		3.1.4 vedieť stanoviť ciele profesijného rozvoja na základe vlastných vzdelávacích potrieb a potrieb školy a využívať možnosti kontinuálneho vzdelávania	
		3.1.5 využívať informačno-komunikačné technológie v profesijnom rozvoji	
		3.1.6 využívať cudzí jazyk v profesijnom rozvoji	
		3.1.7 využívať poznatky a zručnosti získané v rámci kontinuálneho vzdelávania pedagogických zamestnancov	
3.2 schopnosť identifikovať sa s profesijnou rolou a školou	3.2.1 poznať poslanie a ciele školy,	Indikátory: časovo-tematický plán a projekty vyučovania, analýza vlastnej výchovno-vzdelávacej činnosti za školský rok (strategické obdobie), tímová práca pri tvorbe vízie, hodnôt a strategických cieľov, obhajoba a prezentácia školy na verejnosti (prejavená lojalita ku škole) Nástroje: analýza plánov a projektov, spätná väzba, pozorovanie činnosti MOV	
	3.2.2 vystupovať ako reprezentant profesie, školy		
	3.2.3 vedieť sa stotožniť s rolou facilitátora		
	3.2.4 efektívne komunikovať so sociálnymi partnermi		

Profesijný štandard – majster odbornej výchovy s 2. atestáciou

Profesijný štandard: majster odbornej výchovy			
Kategoría: majster odbornej výchovy			
Doterajšie zaradenie: (podľa vyhlášky MŠ SR č. 41/1996 Z. z.) majster odbornej výchovy			
Kvalifikačný predpoklad: vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa (Bc. v pedagogických študijných odboroch), vzdelanie podľa Vyhlášky MŠ SR č. 41/1996 Z.z.			
Kariérny stupeň: IV. stupeň – majster odbornej výchovy s 2. atestáciou			
Kompetenčný profil			
Dimenzia	Kompetencia	Špecifické spôsobilosti (vedomosti, zručnosti, postoje)	Indikátory, nástroje
1 Žiak	1.1 identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka	1.1.1 poznať zákonitosti psychického vývoja a osobitostí žiaka príslušného vekového obdobia	Indikátory: záznamy (závery) zo spätnej väzby, výsledky práce žiakov Nástroje: spätná väzba od žiakov, rodičov, pozorovanie činnosti MOV, analýza záznamov MOV o žiakoch
		1.1.2 vedieť diagnostikovať individuálne charakteristiky žiaka	
		1.1.3 akceptovať individualitu každého žiaka	
	1.2 identifikovať psychické a sociálne faktory jeho učenia sa	1.2.1 poznať štýly učenia sa žiakov príslušného vekového obdobia a iné faktory ovplyvňujúce procesy učenia sa žiakov	Indikátory: záznamy o žiakoch so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, výsledky práce žiakov, individuálny vzdelávací plán žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (IVP) Nástroje: pozorovanie činnosti MOV, spätná väzba od žiakov, rodičov (ankety, dotazníky, rozhovory,...), analýza záznamov MOV o žiakoch, analýza plánov
		1.2.2 vedieť identifikovať individuálne edukačné potreby žiakov (intaktní, žiaci so špeciálnymi potrebami)	
		1.2.3 akceptovať rôzne spôsoby učenia sa žiaka v závislosti od psychických, fyzických a sociálnych podmienok	
		1.2.4 poskytovať poradenstvo pri rozvíjaní diagnostických zručností v rámci školy	
	1.3 identifikovať sociokultúrny kontext rozvoja žiaka	1.3.1 poznať odlišnosti kultúr v multikultúrnom prostredí a ich vplyv na osobnosť žiaka	Indikátory: záznam o komunikácii s rodičmi žiakov, rodinná anamnéza pre potreby edukačného procesu Nástroje: spätná väzba od žiakov, rodičov, analýza dokumentácie
		1.3.2 vedieť zistiť individuálne charakteristiky žiaka vychádzajúce z jeho sociokultúrneho prostredia	
		1.3.3 akceptovať odlišnosti žiaka bez predsudkov a stereotypov	
2 Edukačný proces	RIADENIE VYUČOVACIEHO PROCESU		
	2.1 ovládať obsah odboru vyučovacích predmetov	2.1.1 mať vedomosti a zručnosti zo svojho odboru vrátane interdisciplinárnych väzieb, sledovať vývoj v odbore a technológiách	Indikátory: časovo-tematický plán učiva, projekt učenia sa žiaka v tematickom celku, vo vyučovacej jednotke, .. korigovaný projekt učenia sa, individuálny vzdelávací plán žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (IVP) Nástroje: analýza časovo-tematických plánov a projektov učenia sa žiaka so zameraním na kompetenčný profil žiaka
		2.1.2 poznať základné pedagogické dokumenty (štátny vzdelávací program, učebné osnovy, vzdelávacie štandardy,...)	
		2.1.3 podieľať sa na tvorbe školského vzdelávacieho programu	
		2.1.4 poskytovať poradenstvo pri zavádzaní nových technológií	
	2.2 schopnosť plánovať a projektovať vyučovanie	2.2.1 poznať problematiku plánovania a projektovania výchovno-vzdelávacieho procesu	2.2.1 vedieť plánovať a projektovať výchovno-vzdelávací proces v kontexte so štátnym a školským vzdelávacím programom v súlade s požadovanými odbornými zručnosťami a kľúčovými kompetenciami žiaka 2.2.3 vedieť reflektovať skutočný proces učenia sa a porovnať ho s naprojektovaným procesom
1.1.6 vedieť plánovať a projektovať výchovno-vzdelávací proces v kontexte so štátnym a školským vzdelávacím programom v súlade s požadovanými odbornými zručnosťami a kľúčovými kompetenciami žiaka			
2.2.3 vedieť reflektovať skutočný proces učenia sa a porovnať ho s naprojektovaným procesom			

	2.2.4 vedieť navrhnúť korekcie a zámery v projektovaní ďalšieho procesu učenia sa	
	2.2.5 v spolupráci s ostatnými pedagogickými zamestnancami vytvoriť individuálny výchovno-vzdelávací plán pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	
	2.2.6 poskytovať poradenstvo pri plánovaní a projektovaní odbornej prípravy	
2.3 schopnosť stanoviť ciele vyučovania orientované na žiaka	2.3.1 poznať kritériá tvorby výchovno-vzdelávacích cieľov 2.3.2 vedieť vymedziť ciele učenia sa žiakov orientované na rozvoj ich odborných zručností a kompetencií	Indikátory: písomne formulovaný edukačný cieľ a kritériá jeho dosiahnutia žiakmi Nástroje: analýza edukačného cieľa so zameraním na rozvoj kompetencií žiaka
2.4 schopnosť psychodidaktickej analýzy učiva	2.4.1 poznať zákonitosti psychodidaktickej analýzy učiva 2.4.4 vybrať základné zručnosti potrebné pre zvládnutie odboru v kontexte s výchovno-vzdelávacími cieľmi a individuálnymi potrebami žiakov 2.4.3 vedieť k cieľom a obsahu učiva navrhnúť učebné činnosti, úlohy pre žiakov a kritériá plnenia činností a úloh	Indikátory: úlohy a učebné činnosti žiakov Nástroje: pozorovanie činnosti MOV, analýza úloh a učebných činností
2.5 schopnosť výberu a realizácie vyučovacích foriem a metód	2.5.1 poznať inovačné metódy a formy podporujúce aktívne učenia sa žiakov 2.5.2 vedieť vybrať formy a metódy na realizáciu učebných činností žiakov 2.5.3 využívať vybrané metódy a formy vo vyučovacom procese 2.5.4 poskytovať poradenstvo pri zavádzaní inovačných metód a foriem do pedagogickej praxe	Indikátory: príprava MOV, projekt vyučovacej hodiny (jednotky) Nástroje: pozorovanie činnosti MOV, spätná väzba od žiakov
2.6 schopnosť hodnotiť priebeh a výsledky vyučovania a učenia sa žiaka	2.6.1 poznať spôsoby hodnotenia žiaka a ich psychodidaktické aspekty 2.6.2 vedieť stanoviť kritériá hodnotenia úspešnosti žiaka 2.6.3 vedieť hodnotiť žiakov vzhľadom na ich vývinové a individuálne charakteristiky	Indikátory: kritériá a nástroje hodnotenia úspešnosti žiaka, výsledky žiakov Nástroje: analýza kritérií, nástrojov hodnotenia a výsledkov žiakov, spätná väzba od žiakov a rodičov
VYTVÁRANIE PODMIENOK EDUKÁCIE		
2.7 schopnosť vytvárať pozitívnu klímu triedy	2.7.1 poznať faktory utvárania klímy v skupine 2.7.2 vedieť efektívne komunikovať so žiakmi a vytvárať priaznivú emocionálnu, pracovnú a sociálnu klímu v skupine a prostredie podporujúce rozvoj osobnosti žiaka 2.7.3 vedieť efektívne komunikovať v komunite učiteľov danej triedy	Indikátory: sformulované pravidlá práce v skupine Nástroje: spätná väzba od žiakov, rodičov a učiteľov, pozorovanie činnosti MOV
2.8 schopnosť vytvárať a využívať materiálne a technologické zázemie vyučovania	2.8.1 poznať moderné materiálne a technologické prostriedky 2.8.4 vybrať, vytvárať a využívať vhodné pomôcky a didaktické prostriedky vrátane IKT 2.8.5 tvoriť vlastné didaktické prostriedky výučby	Indikátory: úlohy a učebné činnosti Nástroje: analýza úloh a učebných činností so zameraním na výber prostriedkov, IKT, pozorovanie činnosti MOV
OVPLYVŇOVANIE OSOBNOSTNÉHO ROZVOJA ŽIAKA		
2.9 schopnosť ovplyvňovať personálny rozvoj žiaka	2.9.1 poznať metódy a stratégie personálneho rozvoja žiaka (sebapoznania, sebauvedomenia, sebahodnotenia, sebaúcty, sebadôvery, sebaregulácie a sebarealizácie) 2.9.2 aplikovať metódy a stratégie podľa individuálnych potrieb žiaka	Indikátory: výsledky spätnej väzby od žiakov, produkty učebnej činnosti žiakov, záznam o komunikácii s rodičmi žiakov Nástroje: analýza záznamov, žiackych produktov, pozorovanie činnosti MOV

		2.9.4 oceňovať personálne zručnosti žiaka 2.9.4 rozvíjať sebareflexiu a podporovať sebahodnotenie žiakov 2.9.5 rozvíjať hodnotiace myslenie žiakov			
	2.10 schopnosť rozvíjať sociálne zručnosti a postoje žiakov	2.10.1 poznať metódy sociálneho rozvoja žiakov 2.10.2 aplikovať metódy sociálneho rozvoja žiakov (komunikácia, empatia, asertivita, vzájomná pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca) na základe výsledkov diagnostiky 2.10.3 oceňovať sociálne zručnosti žiaka	Indikátory: výsledky spätnej väzby, výsledky zisťovania klímy skupiny, úlohy a učebné činnosti, zvolené edukačné metódy Nástroje: analýza výsledkov, pozorovanie činnosti MOV		
	2.11 schopnosť prevencie a nápravy sociálno-patologických javov a porúch správania sa žiaka	2.11.1 poznať riziká sociálno-patologických javov a možnosti primárnej prevencie a nápravy 2.11.2 rozpoznať sociálno-patologické prejavy správania sa žiakov a spolupracovať s odborníkmi 2.11.3 oceňovať pozitívne prejavy v správaní sa žiaka	Indikátory: záznamy z pozorovania MOV a riešenia sociálno-patologického javu, spolupráca s učiteľmi a odborníkmi výsledky spätnej väzby od žiakov, rodičov, iných Nástroje: analýza záznamov, pozorovanie činnosti MOV		
3. Sebarozvoj učiteľa	3.1 schopnosť profesijného rastu a sebarozvoj	3.1.1 poznať svoje osobné dispozície, hodnoty, silné a slabé stránky a dokáže ich využiť v pedagogickej práci	Indikátory: výsledky hodnotiaceho rozhovoru, autodiagnostika MOV, plán osobného a profesijného rozvoja, prezentácia využitia inovácií v edukačnom procese (PK, MZ, interné vzdelávanie,...) Nástroje: analýza plánu vzhľadom na rozvoj kompetencií MOV, hodnotiaci rozhovor, pozorovanie činnosti učiteľa, spätná väzba od žiakov, rodičov, učiteľov		
		3.1.2 poznať trendy vývoja spoločnosti a trendy v oblasti odboru, výchovy a vzdelávania			
		3.1.3 vedieť reflektovať a hodnotiť vlastnú pedagogickú činnosť			
		3.1.4 vedieť stanoviť ciele profesijného rozvoja na základe vlastných vzdelávacích potrieb a potrieb školy a využívať možnosti kontinuálneho vzdelávania			
		3.1.5 využívať informačno-komunikačné technológie v profesijnom rozvoji			
		3.1.8 využívať cudzí jazyk v profesijnom rozvoji			
		3.1.9 využívať poznatky a zručnosti získané v rámci kontinuálneho vzdelávania pedagogických zamestnancov			
		3.1.10 participovať na kontinuálnom vzdelávaní v škole, regióne			
		3.2 schopnosť identifikovať sa s profesijnou rolou a školou		3.2.1 poznať poslanie a ciele školy,	Indikátory: časovo-tematický plán a projekty vyučovania, analýza vlastnej výchovno-vzdelávacej činnosti za školský rok (strategické obdobie), tímová práca pri tvorbe vízie, hodnôt a strategických cieľov, obhajoba a prezentácia školy na verejnosti (prejavená lojalita ku škole) Nástroje: analýza plánov a projektov, spätná väzba, pozorovanie činnosti MOV
				3.2.2 vystupovať ako reprezentant profesie, školy	
3.2.3 vedieť sa stotožniť s rolou facilitátora					
3.2.4 efektívne komunikovať so sociálnymi partnermi					
3.2.5 vedieť prezentovať pedagogické skúsenosti v publikáciách a odborných fórach minimálne v regionálnom meradle					

PEDAGOGICKÉ ROZHĽADY

OBSAH 17. ROČNÍKA - 2008

VÝCHOVA A VZDELÁVANIE ŽIAKA	ČÍSLO	STRANA
<i>J. Brincková: Čo odhalila PISA 2006 vo vyučovaní matematiky?</i>	4	1
<i>G. Droppová: Špecifiká prípravy učiteľky MŠ na výtvarnú výchovu v predškolskej edukácii</i>	1	14
<i>M. Fabšíková: Aj deťom sa dá pomôcť: skúsenosti z uplatňovania projektu podporného vzdelávania protidrogovej prevencie v podmienkach SZŠ v Spišskej Novej Vsi</i>	5	9
<i>D. Gondová - D. Sršniková: Testovanie jazyka v kontexte: návrh špecifikácie maturitnej skúšky z cudzích jazykov</i>	1	10
<i>P. Hlad'o: Role rodiny a školy pri príprave českých žiakov na voľbu povolání</i>	1	24
<i>Z. Jurčová: Vzdelávanie geštalpedagógov alebo tvarová pedagogika, ako ju málo poznáme</i>	1	2
<i>A. Jurkovičová: Možnosti a formy spolupráce stredných škôl a zamestnávateľov</i>	1	22
<i>J. Kaliský: Koncepcia etickej výchovy na Slovensku a vo vybraných európskych krajinách</i>	5	21
<i>M. Kamenický: Metodologické a obsahové problémy vo vyučovaní geometrie na základných a stredných školách</i>	1	20
<i>N. Kašiarová: Rozvoj čitateľskej gramotnosti žiaka sa začína plánovaním procesov učenia sa</i>	2	2
<i>G. Leskovjanská: Aký je zmysel života slovenských stredoškolákov?</i>	5	1
<i>M. Lipnická: Prepojenosť rozvoja grafomotoriky a podpora počítačového písania v prevencii poruchy písania u detí predškolského veku</i>	2	10
<i>O. Minárová - K. Zborčeková: Vedomostné súťaže z matematiky pre SP žiakov</i>	1	17
<i>E. Petlák: Nové tendencie vo vyučovaní</i>	1	1
<i>E. Poláková: Výchovné možnosti reklamy u detí mladšieho školského veku</i>	5	12
<i>Š. Porubský: Niekoľko poznámok k „školskej reforme 08“ z aspektu primárnej edukácie</i>	3	3
<i>R. Sabo: Ako identifikovať problémy dieťaťa vyžadujúceho individuálny prístup?</i>	5	6
<i>M. Spodniaková Pfefferová et al.: Príprava budúcich učiteľov prírodovedných predmetov vo svetle testovania prírodovednej gramotnosti PISA 2006</i>	4	10
<i>B. Šimonová: Čo ďalej s čitateľskou gramotnosťou v súvislosti s výsledkami PISA 2006</i>	2	1
<i>A. Tomengová: Prehľad kľúčových pojmov súvisiacich s čitateľskou gramotnosťou a možnosti jej rozvoja</i>	2	7
<i>K. Ušáková et al.: Základy metabolizmu rastlín a živočíchov v biológii na gymnáziu a jeho experimentálne overovanie</i>	4	5
<i>M. Valent: Ako vytvoriť v odborných predmetoch učebný text pre žiaka?</i>	2	12
<i>M. Valent: Vzťahová norma a motivácia pri hodnotení (výstup pedagogického skúmania)</i>	1	6
<i>D. Vaňousová - M. Kubišová: Rozvoj efektívnych nástrojov kariérneho poradenstva na stredných školách (informácie o projekte ESF)</i>	1	28
<i>M. Zelina: Školská reforma je proces...</i>	3	1
 O UČITEĽOVI		
<i>S. Babiaková: Podporuje štandardizácia učiteľskej profesie inovácie a zmeny v škole?</i>	3	10
<i>A. Gajdzica: Cesty profesijnej kariéry učiteľov v Poľsku - prednosti a chyby</i>	2	20
<i>A. Haviar: Poznámky k tvorbe učiteľských kompetencií a spôsobilostí</i>	2	16
<i>J. Kohnová: Další profesní vzdělávání učitelů v České republice</i>	2	18
<i>V. Poliach: Pohľad učiteľov na vybrané aspekty implementácie predmetu Etická výchova na školách v Slovenskej republike</i>	5	17
<i>G. Szabó: Charakteristika systému ďalšieho vzdelávania pedagógov v Maďarsku</i>	2	25
<i>M. Valkovičová: Adaptácia a profesionálny rozvoj začínajúceho učiteľa</i>	5	15
<i>J. Vašutová: Učitelé versus kurikulární reforma: české poznatky a zkušenosti</i>	3	7
 ZAHRANIČNÉ ŠKOLSTVO		
<i>D. Hanesová: Prvky výchovy k prosociálnosti v Holandsku</i>	5	20
<i>H. Kubišová: Jazyk a norma očami ruských stredoškolákov</i>	5	18
<i>E. Walterová: Současné přístupy k projektování kurikula v Evropě</i>	3	12
<i>E. Walterová: Současné přístupy k projektování kurikula v Evropě</i>	4	12

	ČÍSLO	STRANA
Z ČINNOSTI MPC		
<i>L. Bekéniová: Desať rokov činnosti Klubu literárne-tvorivých učiteľov pri MPC v Prešove</i>	3	14
<i>O. Kokavec: Budovať mosty pamäte</i>	4	15
<i>O. Križová: Práca metodicko-pedagogických centier v roku 2007</i>	2	27
RECENZIE		
<i>HATÁR, C.: Agrsia žiakov očami sociálneho pedagóga.</i>	4	14
<i>Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, 2007 (M. Hupková)</i>		
<i>Ján Kvačala - otec modernej komeniológie: zborník / Zost. I. Kišš.</i>	1	30
<i>Bratislava : Univerzita Komenského, 2005.-189 s. (K. Chovanová)</i>		
<i>OLIŠTIAK, M. - GIANITSOVÁ-OLOŠTIAKOVÁ, L.: Slovenský jazyk: krok za krokom</i>	5	23
<i>k maturite. Bratislava : Fragment, 2007. (L. Rendár)</i>		
<i>STRIKE, K. - SOLTIS, J. F.: The Ethics of Teaching.-4th ed.</i>	1	31
<i>New York : Teachers College Press, 2004. (M. Gluchmanová)</i>		
<i>ŠKOVIERA, A.:Dilemata náhradní výchovy: teorie a praxe výchovné péče o deti v rodině</i>	5	22
<i>a dětských domovech. Praha : Portál, 2007 (M. Manková)</i>		
<i>TUREK, I.: Didaktika. Bratislava : Iura Edition, 2008.-595 s. (E. Petlák)</i>	3	15
PREDSTAVUJEME		
<i>J. Kožušková</i>	1	
<i>S. Šimková</i>	5	
<i>E. Tomišová</i>	2	
<i>T. Turzák</i>	3	
PRÍLOHA		
<i>B. Kasáčová - M. Valica: Návrh profesijných štandardov učiteľov</i>	3	
<i>- učiteľ primárneho vzdelávania</i>		
<i>G. Porubská - M. Šnídlová - M. Valica: Návrh profesijných štandardov učiteľov</i>	4	
<i>- učiteľ nižšieho a vyššieho sekundárneho vzdelávania (diskusia)</i>		
<i>M.Šnídlová - M. Valica: Návrh profesijného štandardu riaditeľa školy, školského zariadenia</i>	2	
<i>M. Valica: Návrh profesijných štandardov učiteľov - učiteľ v organizáciách pre kontinuálne</i>	5	
<i>vzdelávanie učiteľov (diskusia)</i>		

PEDAGOGICKÉ ROZHĽADY

CONTENS OF THE XV. YEAR VOLUME

EDUCATION OF THE PUPIL	NUMBER	PAGE
<i>J. Brincková: What did PISA 2006 reveal about the teaching of Mathematics?</i>	4	1
<i>G. Droppová: The Preparation of Nursery School Teachers in the Area of Art Education in Pre-School Education</i>	1	14
<i>M. Fabšíková: It is possible to also help the children: experiences in carrying out a project to support anti-drug prevention in a Special Needs Primary School in Spišská Nová Ves</i>	5	9
<i>D. Gondová - D. Sršňáková: Testing the Language in Context - A Recommendation for Test Specifications for the Foreign Language School-Leaving Examinations</i>	1	10
<i>P. Hlad'o: The Role of the Family and School in Preparing Czech Pupils Choose their Future Career Path</i>	1	24
<i>Z. Jurčová: The Education of Gestalt Pedagogues or the Face of Pedagogics as it is Rarely Seen</i>	1	2
<i>A. Jurkovičová: Possibilities and Forms of Cooperation between Secondary Schools and Employers</i>	1	22
<i>J. Kaliský: The Concept of Ethics Education in Slovakia and in a Selection of Other European Countries</i>	5	21
<i>M. Kamenický: Methodological and Content Problems in Teaching Geometry at Primary and Secondary Scholl</i>	1	20
<i>N. Kašiarová: The Development of Pupils' Literacy Starts with the Planned Process of Learning</i>	2	2
<i>G. Leskovjanská: What is the meaning of life for a secondary school student?</i>	5	1
<i>M. Lipnická: The Interconnection between the Development of Fine Motor Skills and the Support of Initial Writing in the Prevention of Writing Problems in Pre-School Age Children</i>	2	10
<i>O. Minárová - K. Zborteková: A Competition in Maths Knowledge for Hearing-Impaired Pupils</i>	1	17
<i>E. Petlák: New Tendencies in Teaching</i>	1	1
<i>E. Poláková: The Educational Possibilities of Advertisements for Young School Children</i>	5	12
<i>Š. Porubský: A Number of Remarks on the „School Reform 08” from the Point of View of Primary Education</i>	3	3
<i>R. Sabo: In what ways does the identification of a child's problems need an individual approach?</i>	5	6
<i>M. Spodniaková Pfefferová et al.: The preparation of teachers of natural science subjects in the light of the results of PISA 2006 regarding the testing of natural science literacy</i>	4	10
<i>B. Šimonová: How to Deal with Literacy in Light of the PISA 2006 Results</i>	2	1
<i>A. Tomengová: Overwiev of Key Concepts Related to Literacy and the Opportunities for its Development</i>	2	7
<i>K. Ušáková et al.: The basics of plants' and animals' metabolism in biology at high schools and its experimental verification</i>	4	5
<i>M. Valent: How to Create an Educational Text for Pupils in Technical Subjects</i>	2	12
<i>M. Valent: Norm-Referencing and Motivation in Assessment (Results from Pedagogical Research)</i>	1	6
<i>D. Vaňousová - M. Kubišová: The Development of Career Advisory Tools ant Secondary Schools (Information concerning an ESF Project)</i>	1	28
<i>M. Zelina: School Reform is a Process</i>	3	1
 ABOUT TEACHERS		
<i>A. Gajdzica: Professional Career Paths for Teachers in Poland - Merits and Mistakes</i>	2	20
<i>A. Haviar: Notes on the creation of Teachers' Competencies and Capabilities</i>	2	16
<i>J. Kohnová: The Further Professional Education of Teachers in the Czech Republic</i>	2	18
<i>V. Poliach: The Views of Teachers on Aspects of Implementing Ethical Education as a Subject in Schools in the Slovak Republic</i>	5	17
<i>G. Szabó: Characteristics of the System of Futher Education in Hungary</i>	2	25
<i>M. Valkovičová: Adaptation and the Professional Development of Newly-Qualified Teachers</i>	5	15
<i>J. Vašutová: Teachers Vesus Curricular Reform: Czech Observations and Experiences</i>	3	7

	NUMBER	PAGE
ZAHRANIČNÉ ŠKOLSTVO		
<i>D. Hanesová: Features of Pro-social Education in Holland</i>	5	20
<i>H. Kubišová: The Language and the Rules through the Eyes of Russian Secondary School Students</i>	5	18
<i>E. Walterová: Present Approaches to Designing the Curriulum in Europe</i>	3	12
<i>E. Walterová: Present Approaches to Designing the Curriulum in Europe</i>	4	12
Z ČINNOSTI MPC		
<i>O. Križová: The work of the Methodology and Pedagogy Centrie in 2007</i>	2	27
<i>L. Bekéniová: Ten Years of Activities an the Club of Literary and Creative Teachers at the Methodology and Pedagogy Centre in Prešov</i>	3	14
REVIEWS		
<i>HATÁR, C.: Agrsia žiakov očami sociálneho pedagóga. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, 2007 (M. Hupková)</i>	4	14
<i>Ján Kvačala - otec modernej komeniológie: zborník / Zost. I. Kišš. Bratislava : Univerzita Komenského, 2005.-189 s. (K. Chovanová)</i>	1	30
<i>OLIŠTIAK, M. - GIANITSOVÁ-OLOŠTIAKOVÁ, L.: Slovenský jazyk: krok za krokom k maturite. Bratislava : Fragment, 2007. (L. Rendár)</i>	5	23
<i>STRIKE, K. - SOLTIS, J. F.: The Ethics of Teaching.-4th ed. New York : Teachers College Press, 2004. (M. Gluchmanová)</i>	1	31
<i>ŠKOVIERA, A.: Dilemata náhradní výchovy: teorie a praxe výchovné péče o deti rodině a dětských domovech. Praha : Portál, 2007 (M. Manková)</i>	5	22
<i>TUREK, I.: Didaktika. Bratislava : Iura Edition, 2008.-595 s. (E. Petlák)</i>	3	15
APPENDIX		
<i>B. Kasáčová - M. Valica: A Recommendation form Professional Standards for Teachers - The Teachers of Primary Level Education</i>	3	
<i>G. Porubská - M. Šnídlová - M. Valica: A Proposal of Professional Standards for Teachers - the Teacher of lower and higher Secondary Education (A Discussion)</i>	4	
<i>M. Šnídlová - M. Valica: A Proposal of Professional Standards for Head Teachers and School Management</i>	2	
<i>M. Valica: A Recommendation form Professional Standards for Teachers - The Teacher in Organisations for the Continuing Education of Teachers (A Discussion)</i>	5	

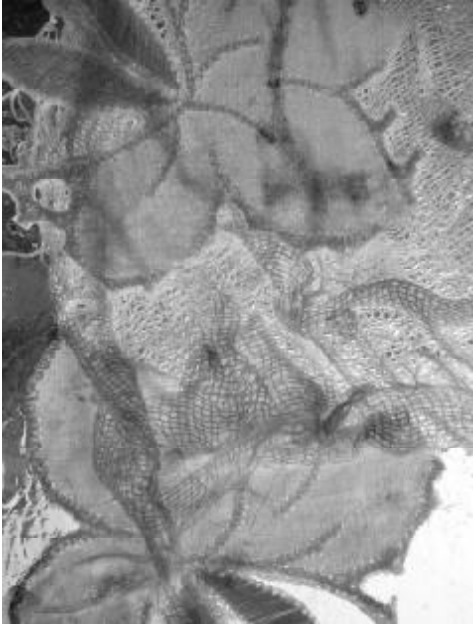
PREDSTAVUJEME

Petra Pršová

Žije v Diviakoch nad Nitricou (nar. 16. 3. 1978). Stredoškolské vzdelanie získala na Strednej priemyselnej škole odevnej v Trenčíne, kde študovala odevný dizajn. Absolvovala Fakultu výtvarných umení, oddelenie voľnej maľby na Akadémii umení v Banskej Bystrici v roku 2006. Študovala v ateliéri prof. Stanislava Balka. Doplňujúce pedagogické vzdelanie ukončila na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave u doc. Ladislava Čáryho v roku 2005.

Svoju tvorbu prezentovala na Salóne MPC v Bratislave v roku 2007 a 2008. S jej tvorbou sme sa mohli stretnúť v Galérii M. A. Bazovského v Trenčíne na výstave Zmena mena v roku 2006 (vystavovala spolu s pedagógmi SUŠ TN) a Horizonty súčasnosti III v roku 2007.

Od roku 2003 pôsobí ako pedagóg na Strednej umeleckej škole v Trenčíne.

Petra Pršová: Cyklus Pod hladinou

Edukačný portál www.skolaplus.sk

Portál www.skolaplus.sk / www.skolaplus.eu vznikol na základe výzvy ESF v roku 2006 a skončil v novembri 2008, avšak funkčnosť stránky edukačného portálu je zatiaľ neobmedzená. Od **decembra 2008** si všetci záujemcovia môžu naďalej nájsť informácie vo všetkých troch moduloch portálu **Skolaplus - UČITEĽ, RODIČ, ŽIAK**.

Odborné tímy edukačného portálu Skolaplus pripravujú obsahové zmeny so snahou skvalitniť štruktúru stránky a rozšíriť jej pôsobnosť na ďalšie cieľové skupiny (**materské školy, 1. a 2. stupeň ZŠ**).

Doterajších (ale aj nových) aktívnych prispievateľov snád' neodradí fakt, že ich potenciálne príspevky nie sú honorované, ale budú sa naďalej prezentovať prostredníctvom portálu www.skolaplus.sk / www.skolaplus.eu.

Vážení čitatelia,

oznamuje Vám, že pre zvýšenie publicity časopisu **Pedagogické rozhľady** budú v roku 2009 vychádzať naďalej aj v **elektronickej podobe** na internetovej stránke www.rozhlady.pedagog.sk. Odkaz na linku časopisu Pedagogické rozhľady bude zverejnený na internetových stránkach všetkých **regionálnych Metodicko-pedagogických centier** a na internetových **stránkach pedagogických fakúlt** vysokých škôl na Slovensku.

Redakcia časopisu

Pokyny pre prispievateľov: Príspevky v rozsahu maximálne 5 normalizovaných strán posielajte na adresu redakcie e-mailom alebo na CD ako samostatný súbor MS Word. Obrázky, grafy a tabuľky posielajte aj ako samostatné obrázkové súbory vo formáte TIF alebo JPEG s rozlíšením aspoň 150 dpi. Používajte typ písma Times Roman. V texte možno vyznačiť rez písma (kurzíva, tučné a pod.), príp. indexy. Upravte text podľa našich požiadaviek na jeho štruktúru (tabelácia, podrad'ovanie, odsadzovanie, obrázky, tabuľky a pod.). Žiadame o doplnenie príspevku anotáciou, kľúčovými slovami a summary. Jeho preklad v anglickom jazyku privítame

Redakcia

Z obsahu:

- Anna Horňáková
Čo motivuje študentov učiť sa odborný jazyk? ... 1
What Motivates Students to Learn Technical Language?
- Viera Chovancová
Školstvo v Anglicku alebo postrehy zo stáže v anglickej škole ... 3
Education in England or impressions from the study stay in English schools
- Realizačný tím projektu
Projekt Brána jazykov pre učiteľov otvorená ... 6
The 'Opening the Gates' Project
- Stojka Dubeňová
Vyučovanie a význam predmetu drama pre všestranný rozvoj osobnosti žiaka ... 7
The Teaching of and the Meaning of the Subject Drama in the All-Round Personal Development of the Pupil
- Anna Hlúbiková
Využitie projektovej práce pre rozvoj medzipredmetových vzťahov ... 8
The Role of Project Work in Developing Cross-Curricular Learning
- Soňa Kotúčová
Prístup a spôsoby hodnotenia žiakov na základnej anglickej škole ... 10
The Approach and Ways of Assessing Pupils at Primary School in the UK
- Katarína Chalupková
Kritériá a hodnotenie slohových prác v nemeckom jazyku na gymnáziu v Rakúsku ... 13
Criteria and Assessment of Written Work in German at a Grammar School in Austria
- Jana Jakabčinová
Rolové hry pre maturantov ... 14
Role-Play for Final Year Students
- Jana Janovová
Samostatná práca žiakov na hodinách nemeckého jazyka ... 15
Independent Work by Pupils during Lessons of German Language
- Eva Halamová
Rozvoj kompetencií pedagogických zamestnancov základnej školy ... 16
The Development of the Competences of Primary School Teachers
- Príloha
Marián Valent
Návrh profesijných štandardov učiteľov - majster odbornej výchovy (diskusia)
Proposal For Teachers' Professional Standards - Master of Technical Education